

באוהאוס חברתי

28-
30.11
2019

חוויה אורבנית, מהדר
הכרמל עד שוק תלפיות,
בשיתוף בתים מבפנים

באוהאוס חברתי
بأوهاوس الاجتماعية
SOCIAL BAUHAUS

הפקולטה
לארכיטקטורה ובינוי ערים
הטכניון | תל אביב

מפעל הפיס
בזרים טובים מתחילים כאן פגישות והא

בתיים
מבפנים

ברוכים הבאים

ברוכים הבאים לחיפה, לאירוע "באוהאוס חברתי - חוויה אורבנית לציון מאה לבאוהאוס", שכולל מופעים ותערוכות בחללים איקונים כדוגמת שוק תלפיות, קולנוע אורה ועוד, שברובם ננטשו, אך נפתחים לקהל לשלושת ימי האירוע ובהם מתקיימים עשרות תערוכות, מופעים, הרצאות ואירועי מחול. האירוע מתקיים בשיתוף "בתים מבנים" המקיים עשרות סיורי אדריכלות. כנס בין-לאומי לאדריכלות מתקיים בהיכל העירייה מטעם המרכז לחקר המורשת הבנויה, הפקולטה לאדריכלות, טכניון.

ראש העיר חיפה, **ד"ר עינת קליש רותם**: " אחד מהנכסים העיקריים של העיר חיפה הוא המרכז העירוני ההיסטורי שלה, על כל יצירותיו האדריכליות ובמיוחד מבני הבאוהאוס הייחודיים שהופכים אותה לעיר עם קסם ואיכויות נדירות. עיר שלא יודעת לכבד את עברה היא עיר שאין לה עתיד- כך אמרתי לפני הבחירות, ומאז נניסתי לתפקיד אינני מפסיקה לפעול בכיוון: חיפה ראוייה להפוך לאתר מורשת עולמית, והרבה בזכות האדריכלות המודרנית הכל כך מיוחדת שיש בה, שילוב של מערב ומזרח, עיצוב מערבי וטכנולוגיות ערביות מקומיות. כשהמרכז העירוני יהפוך למונומנט היסטורי ותיירותי, חיפה תהפוך להיות עיר שווה". אירוע "באוהאוס חברתי", מבית עיריית חיפה ובית הגפן, מפעל הפיס, הפקולטה לאדריכלות ואוניברסיטת חיפה (דרך הפקולטה למדעי הרוח), מתאפשר בין השאר הודות לתרומתו של יו"ר חבר הנאמנים של האוניברסיטה מר

בראד בלום. יועץ אקדמי: פרופ' יוסי בן ארצי.

האוצרת ד"ר **גליה בר אור** ממשיכה לחקור את העיר חיפה, זו השנה השנייה (בשנה שעברה, בוואדי סאליב). ארבעה מרכזים בשכונת הדר הכרמל, מתווים את המסלול לבאים לאירוע באוהאוס חברתי בחללים שפעם היו מרכזיים:

במבנה הדריון (בסמ"ת לשעבר, הצטלבות בלפור-מסדה), מוצגת התערוכה **"יש דבר כזה באוהאוס חיפאי"** בבית הקרנות (הצטלבות בלפור-הרצל), מוצגת **"הספירה לאחור"** החובקת גם תערוכת הצבה במעבר התת-קרקעי (בלפור-הרצל). בלב חיפה האדומה, ב"קולנוע אורה" לשעבר (הרצל 41), מוצגת התערוכה, **"יש חיים בהיכל הוורוד"**. ממול, במעבר דרך המדרגות, ניתן לבקר בבית מועצת הפועלים שברחוב החלוץ ובתערוכה **"חיפה האדומה"**. במרד מבנה זה, במה שנותר משרידי קולנוע האמפיתאטרון שהפך לחניון (ברחוב סירקין), יוצג בערב מופע סאונד של מכוניות. בהמשך הרחוב, במבנה "שוק תלפיות", שכל קומותיו פונו ונוקו (סירקין 35), מוצגת תערוכה ומופעים - **"באהבתנו, גוף הופך מקום"**. מציגים בה עשרות אמנים ומתקיימים אירועי מחול וסאונד. האירוע מתקיים בשיתוף **"בתים מבנים"** שמקיימים סיורים בעיר תוך השתלבות בתפיסת האירוע, שתחומיו משתרעים ממסדה-בלפור ועד סירקין-ברזלי. סיורים נוספים של "בתים מבנים" מתקיימים במבנים ייחודיים ברחבי העיר (ראו תוכנית).

ניתן להגיע ברכבת לתחנת מרכז השמונה (שבסביבתה גם חניונים לשרותכם) ולהעלות בכרמלית מתחנת כיכר פריז אל תחנת מסדה. משם אפשר להמשיך רגלית להדריון, לאתרים ולסיורים בהדר הכרמל ושוק תלפיות. אפשר לחלופין להחנות את הרכב בסביבת שוק תלפיות ורחוב סירקין או בחניון הנביאים שנמצא מרחק הליכה מהשוק. לידיעתכם, התנועה הרגלית משוק תלפיות להדריון כוללת מקטעים של עליה, ובעיקר ברחוב בלפור.

לעדכונים ולפרטים נוספים היכנסו לאתר socialbauhaus.co.il או לעמוד הפייסבוק: באוהאוס חברתי. הכניסה חופשית לכל מוקדי התצוגה, הסיורים, המופעים והפעילויות.

פותרים שער:

שלושה מוקדי מרחב ציבורי הונחו ביסוד תכנונה של הדר הכרמל על-ידי האדריכל ריכרד קאופמן, ורשת שיתופי הפעולה שנטוו בין המוסדות כולם, בשילוב המרכז העירוני הכולל מסחר, הם שהצמיחו אותה והפכוה לשם דבר.

אירועי "באוהאוס חברתי" מתקיימים בלב הציבורי הפועם של הדר הכרמל של אותם ימים - מרחב הטכניון וכן, מרחב בית הפועלים והאמפיתאטרון, לשוק תלפיות. רבים מהמבנים נמכרו, המתחמים חוצים אוכלוסיות ומרקמי-חיים הנמצאים בתהליכי שינוי מואץ והאירוע כולו מהווה הזדמנות לפעולת זיכרון, להיכרות ולמפגש שהוא גם נקודת מוצא לפעולה עתידית. "באוהאוס חברתי" מזמין את קהליו להתרשם מהאתרים המרתקים, אך גם לחוש מה רוחם מתחת לקרקע: להתוודע לנראה ולסמוי, לפתוח ולחסום, במקומות שהיו ליבת המשמעות של חיפה ושל המדינה כולה.

שיתופי פעולה אקדמיים ויציאה מהיכלי האקדמיה שבכרמל למרחב העיר מאפשרים את הפעולה המורכבת שחושפת את עוצמתה של חיפה. מוסדות אקדמיים, מוסדות ואגודות אזרחיות, קבוצות חברתיות, אוכלוסיות מגוונות, אמנים הפועלים בעיר והציבור הרחב, משתפים פעולה באירוע זה בתפיסה כי טמון כוח מעורר ב"מקום", המרחב מכיל עקבות התנסות אנושית בצד השתנות; כוח חיים, הכלה של זיכרון, הצפה של קונפליקט ופורום להידברות.

הדריון: יש דבר כזה באוהאוס חיפאי?

מתחם הטכניון בהדר הכרמל, חלקה גדולה ורציפה של מוסדות חינוך וגנים, תוכנן במחשבה תחילה שיקלול לא רק את הטכניון (חלוץ המוסדות האקדמיים טכנולוגיים בארץ), אלא גם בית ספר תיכוני ראלי ובית ספר תיכוני מקצועי. החזון מרחיק הראות הזה חשוב שייזכר באירוע המוקדש ל"באוהאוס", שהרי מאחורי כל אדריכל באוהאוס מצליח עומד פיתוח טכנולוגי, סדנאות ובתי מלאכה. לצורך זה נרכשה כבר בתחילת המאה ה-20 חלקת קרקע גדולה ורציפה - מרחוב הרצל ועד רחוב מסדה.

הטכניון החל להיבנות ב-1909, בנייתו התארכה בשל מלחמות וחילופי שלטון אך הוא הפך למוקד של תרבות וחברה והוא נפתח באורח רשמי ב-1925. הפקולטה לארכיטקטורה הייתה הראשונה לפעול בו, בצד הפקולטה להנדסה אזרחית. הפקולטה לאדריכלות גם הייתה האחרונה לצאת ממנו ולעבור למתחם הטכניון בכרמל (בשנת 1982).

"הדריון", שבו מוצגות תערוכות ומופעים במסגרת "באוהאוס חברתי", הוא מבנה מתומן שהיה חלק מבית הספר המקצועי תיכוני (לימים בסמת). למעשה, נפתח בית הספר כבר ב-1928, - בלא בגרות מלאה. ב-1933 נפתח כבית ספר מקצועי הכולל מקצועות טכניים ואקדמיים, בניהול הטכניון, והיה לשם דבר - בוגריו המשיכו לימודיהם בטכניון והיו למובילי הפיתוח הטכנולוגי והמדעי בארץ, ובהם מבכירי האדריכלים. בסוף שנות ה-30 היו בתי המלאכה פעילים בשורות ההגנה שעבורה ייצרו כלים, מכשירים שונים, ועסקו בשיפוץ מטוסים של הצבא הבריטי. בשנת 1938 נפתח גם בית-ספר ימי שעבר בשנת 1955 לעכו.

בשנת 2007 נסגר בסמת בהחלטת הסנט של הטכניון. מבני בית הספר המקצועי ננטשו, ובהם המבנה הקדום ביותר שמשתייך ל"באוהאוס" (אדריכל יוחנן רטנר) והמבנה המתומן ששימש כספרייה (אדריכל שלמה גלעד). מבנה זה שופץ ב-2016 על-ידי הפקולטה לאדריכלות ובנין ערים - לשמש שלוחה של הפקולטה בהדר הכרמל.

תערוכת מחווה, הכוללת פריטים נדירים מבסמת שנמצאו סמוך לפתיחת "באוהאוס חברתי, מוצגת במרכז המבנה.

תערוכה לאדריכל משה גרשטל מוצגת בהרחבה ב"הדריון" - בנוסף להיותו אדריכל

לרגל אירוע באוהאוס חברתי תוצג בראשונה סדרת תצלומים של חארדה כהן- ליטמן, צלמת אופנה מהולנד שצילמה ב-1957 את צעדת האחד במאי ליד בית הקרנות. באדיבות ספריית יונס וסוראיה נזריאן, אוניברסיטת חיפה ומשפחת כהן ברוק, התצלומים יוצבו כמיצב המשקיף מהקומה העליונה של הבנין אל הרחוב. בוויטרינות של המבנה, הצבה של האמן שי זילברמן.

האמן עידו מרקוס מציג בוויטרינה לרגלי הבניין תערוכה ציור בנושא תהלוכות שלא מכאן. במעבר התת-קרקעי של רחוב בלפור, המקדם את הבאים משני צדיו בעבודות פסיפס של תהלוכות שיצר מרדכי גומפל בשנות החמישים - יצר האמן עופר ללוש מיצב פיסול בשיתוף אמניות ואמנים מחיפה והסביבה.

ממול, משקיף על הנעשה השעון הדומם של מבנה בית השעון (אדר' גדעון קמיניקא, 1934-1936). לכל עיר שמכבדת את עצמה יש מגדל שעון. לחיפה של הבאוהאוס היה את בית השעון שהפך לסמלה של העיר. בית השעון, בית גבוה יחסית ומכבד, שבראשו הותקן שעון גדול ואמין הנראה למרחוק, כיוון את זמנם של עוברים ושבים. מגדל השעון שימש נקודת ציון ואייקון עירוני אהוב שהופץ בגלויות ותצלומים. הוא מופיע כדימוי מוביל של אירוע "באוהאוס חברתי" - קולאז' שיצרה האמנית רונית שני על גלויה היסטורית ובה צומת בית הקרנות ובית השעון. האמן בלו סימיון פיינרו ביקש להפעיל את השעון שנדם לשלושת ימי האירוע, אך בעליו של בית השעון, איש נדל"ן - סרב. על כן, למול בית השעון מפגין במשך שלושה ימים פסל חי, כמו מוחה על הזמן האבוד ועל אייקון אדריכלי שזמנו אוזל. הוא תמרור חי, מחוגיו של השעון נעים לאחור, קריאת השכמה או קריאת השכבה?

שעות פתיחה למעבר בלפור: חמישי 27.11, 22:00-10:00; שישי 28.11, 22:00-10:00;
שבת 30.11, 22:00-10:00.

"ההיכל הוורוד מתעורר"

תערוכה בקולנוע אורה

הוא היה הלב הפועם של שכונת הדר - קולנוע אורה נחנך בשנת 1935 כדי "להפיץ את תרבות הרוח והנפש" (אדריכלים אוסקר קאופמן ואויגן שטולצר). הסרט הראשון שהוקרן בו היה "החטא ועונשו", והוא נבנה לפי עקרונות הסגנון הבינלאומי. הוא פרח ושגשג עד ששריפה הפסיקה את פעילותו ב-1941. שש שנים מאוחר יותר נפתח מחדש, והפעם כתבו עליו כי "ביופיו ובשכלוליו אף עלה על קולנוע אורה מאז". עם השנים ננטש והחליף ידיים, חלק מהיצע המקורי נפתח לקהל לשלושה ימים במסגרת אירוע באוהאוס חברתי. התערוכה מוקדשת לזכרו של פרופ' אורי קצנשטיין, אמן מחדש ומוערך שהיה פעיל בבית הספר לאומנויות אוניברסיטת חיפה ונפטר לפני כשנה. תלמידו, האמן האדי חליל, יציב מיצב פיסול עם סאונד, הקרנה ותנועה. הילה חיסין מציגה בקולנוע אורה סרט המתמודד עם ההוויה הנוכחית של בתי קולנוע נטושים בהדר הכרמל ורויטל לסיק מציגה מחווה תאטרלית משלה לקולנוע רון הנטוש שבהמשך הרחוב.

אבינועם כספי גרינפילד מדובב זכרונות ילדות מהבית השכן לצד קולנוע אורה. כמו כן מוצגת באולם תערוכה היסטורית המתמקדת בקולנוע אורה, תזמורת החריקות מחולון מופיעה במקום ומתקיימים מופעים ומפגשים. (ראו תכנייה) לא יעדך גם פופקורן.

קולנוע אורה, הרצל 41, **שעות פתיחה:** חמישי 27.11, 22:00-10:00;
שישי 28.11, 16:00-10:00; שבת 30.11, 17:30-22:00.

מחונן היה גם צייר ברוך כישרונות. בין ציוריו, הנחשפים כאן בראשונה, דיוקנאות עמיתיו הערבים שעמם פעל בשיתוף פעולה סינרגטי. לרגל "באוהאוס חברתי", יזמנו מפגש בין נכדו של משה גרשטל לבנו של טהאר קרמאן, המתגורר באיבטיין, בבית שבנה בתכנונו של משה גרשטל. מוצג בתערוכה סרטה של האמנית מלי דה-קאלו המתמקד במפגש בין השניים, וכן מוצגות תוכניות וחומר תיעודי המתייחס למבנים נוספים שתכנן גרשטל, ובהם מבנה שוק תלפיות (הנכלל באירוע באוהאוס חברתי). להכנת תערוכה זו חברו סטודנטיות/ים ממרכז חקר המורשת הבנויה בטכניון.

ב"הדריון" מוצגת גם תערוכת מחווה לגילברט הרברט, מבחירי הפקולטה לאדריכלות, דיקן, וממייסדי היחידה לתיעוד אדריכלי שהוקמה בפקולטה לאדריכלות ב-1975, עת נעדרה מודעות לתיעוד מורשת עבר. יחידה זו פותחה על-ידו למרכז חקר מורשת הארכיטקטורה ב-1990. באירוע "באוהאוס חברתי" נחשפים בראשונה כאן קטעי ראינות שערך עמו מיכאל טנן, איש הקולנוע התיעודי, בשנת 2017, סמוך לפטירתו. קטעים אלה נוגעים בין השאר לשאלת הכותרת, "היש דבר כזה באוהאוס חיפאי?" וכן לתפיסת הבאוהאוס של גרופיס, שעמו ניהל קשר מחקרי ואישי. סטודנטיות/ים מהמרכז שותפים בעריכת תערוכת המחווה פרופ' גילברט הרברט.

עוד יוצגו ב"הדריון" רישומיו של אדריכל סרג'יו לרמן למבנים בסגנון הבינלאומי בחיפה. לרמן היה חלק מצוות יפו תל-אביב שפעל בשנות ה-90 בראשותו של פרופ' שמאי אסיף (אז מהנדס תל-אביב יפו) להצלת שכונת עג'מי והתערוכה מוצגת כמודל פעולה שהנו ישים להדר הכרמל ולהגברת תודעת השימור בציבור הרחב.

ציוריה של האמנית נירה לב ובהם זיכרונות ילדות ממתחם הטכניון צומת בית השעון מוצגים בלב המבנה של "הדריון". באולם הכניסה, ששימש כמרכז הנצחה, יצרו ליאור גריידי ונרדין סרוג'י עבודות הצבה המתייחסות למרחב הזיכרון ולמבנה. בקומת התשתית, מוצגת תערוכת 100 מבני סגנון בינלאומי בחיפה, ביוזמה והפקה של וליד כרכבי ועדי רויטנברג, ממחלקת השימור בעיריית חיפה. לנה ארבוט ויעקב חפץ יצרו בלב תערוכה זו מיצב המתייחס לשיח אדריכלי. במוקד קומת התשתית יצרה האמנית נעמה הדני מיצב המורכב מאריחים שבתהליך יצירתם שולבו פיסות שטיח. עבודת מיצב של רוני חג'ג' יוצרת דיאלוג עבודות של מרדכי גומפל, אמן המרחב החיפאי ההיסטורי, וכן מוצגת עבודת סאונד של האמן רועי כהן.

באזור התת-קרקעי הנמצא עדיין בבניה הציבה האמנית אלינה רום-כהן עבודת זכוכית וטכניקה מעורבת העוסקת בבניה, ושבריות מצבים של הגירה וקיום ארעי. רשימת התערוכות: 100 מבני באוהאוס, מיצבים של לאה ארבוט ויעקב חפץ, נעמה הדני, רוני חג'ג' ומרדכי גומפל, רועי כהן, אלינה רום-כהן, מיצב בגלריית הזיכרון של ליאור גריידי ונרדין סרוג'י, ותערוכות בקומות הסטודיו, ציורי נירה לב, תערוכת מחווה לבסמ"ת, תערוכה של אדר' סרג'יו לרמן המתמקדת בהצלת עג'מי כמודל, וכן תערוכת מחווה לפרופ' גילברט הרברט ומשה גרשטל תוכניות אדריכליות וציורים.

הדריון - כניסה מרחוב בלפור 23, חיפה. **שעות פתיחה:** חמישי 28.11, 22:00-10:00;
שישי 29.11, 22:00-10:00; שבת 30.11, 22:00-10:00.

"הספירה לאחור"

תערוכה בבית הקרנות ובמעבר התת קרקעי לרחוב הרצל

בלב צומת בלפור הרצל ניצב בית השעון. ולמולו בית הקרנות שהוקם בשנת 1935 כמיזם משותף של הטכניון ובית ספר הראלי (לצורך מימון פעולתם), בשיתוף קרן היסוד וק"ל - ולכן נקרא "בית הקרנות". היה זה בית מסחר ומשרדים חדשני שהמריץ את התפתחותו של רחוב הרצל ושימש פורום ציבורי וזירה משמעותית לתהלוכות חג הביכורים, מחול, אחד במאי ועוד (אדריכל יוסף קלארווין, שתכנן בין השאר את ממגורות דגון ומבנה הכנסת בירושלים).

"חיפה האדומה"

הערוכה בבית מועצת הפועלים

זהו המרכז של חיפה האדומה: קולנוע אורה, בית הפועלים ובית מועצת הפועלים, ואמפיתאטרון שהפך לחניון. בעת שתצאו מקולנוע אורה תבחינו בגשר מקשר אל המבנה שממול. הוא נראה כמו רצף מבני אחד המתעקל עם רחוב החלוץ, ולא היה נראה כך בתחילה. קשה לזהות מימין לגשר את בית הפועלים שנחנך ב-1927 (אדריכל יוחנן רטנר) ואת האמפיתאטרון לצדו, שגלש במורד עם הטופוגרפיה הטבעית. המבנה שמשמאל לגשר הוא בית מועצת הפועלים שנחנך בשנת 1950 (אדריכלים מוניו גיתאי וינריב ואלפרד מנספלד), ואמן עבודת הברזל, שעדיין תלויה על הקיר, הוא מרדכי גומפל. הקהל של אירוע "באוהאוס חברתי" מוזמן להתארח באולם הממוקם משמאל לפסל של גומפל, המאכלס על-ידי קבוצה שיתופית "דרור ישראל". הקבוצה שיפצה במו ידיה את המקום, שעלה באש לפני שנים אחדות, והיא מפעילה אותו בדגש חברתי וחינוכי. במשך שלושת ימי האירוע ידריכו חברי הקבוצה את הקהל בסיורים באזור "חיפה האדומה".

את "חיפה האדומה" בציור, ניתן לחוות בציורים של נירה לב ושל דן לביא המבוססים על זכרונות ילדות בעיר. אמני חיפה האדומה, האמנים מרדכי גומפל וגרשון קניספל, מיוצגים בעבודות תבליט מוקדמות שלהם. התערוכה מלווה בקטעי ראיון עם גרשון קניספל שנערך עם האמנית מלי דה-קאלו ב-2018, כחצי שנה לפני פטירתו של האמן. התערוכה "דינזואורים ברחובות", מציעה תיעוד של בתי קולנוע נכחדים בהדר הכרמל - תוצרי קורס תיעוד וסדנת אוצרות בהנחיית ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר מהפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון.

אורנה אורן יזרעאלי חוזרת לאתר הפעולה של סבה בתערוכה, "נשף קריאה", המשלבת כרזות וחומרי ארכיון מעיזבוננו. הסב, נחמן תמיר (ניומה מירסקי) היה איש התרבות בתנועת הפועלים בחיפה בשנות הארבעים והתערוכה כוללת שילוב של חדש וישן, בריהוט, חומרי ארכיון ואוכלוסיות חדשות המוזמנות ל"נשף קריאה". מטבח הפועלים בעבודת טקסט של איל פרידלנדר לפי טקסט שכתב יהודה עמיחי.

באמפיתאטרון, שהיה לחניון מוצגת עבודה סביבתית של דורון גזית. ובשעות הערב מוצג באמפיתאטרון "קונצרט המכוניות הגדול": בזירה זו של תפאורה שעוד מדובבת תפארת עבר, מבצע אנסמבל מכוניות יצירות סאונד חדשות שנכתבו במיוחד לחניון/אמפי. משתתפים סטודנטים ממוסררה ירושלים, בהנחיית אמיר בולצמן (המחלקה למוסיקה חדשה והתוכנית ללימודים מתקדמים במוסיקה אקספרימנטלית ואמנות הסאונד) ביצירות סאונד לאנסמבל מכוניות, משדרי רדיו וזיכרון הוויית המקום.

בית מועצת הפועלים, החלוץ 45, **שעות פתיחה: חמישי 28.11, 10:00-22:00;**
שישי 29.11, 10:00-20:00; שבת 30.11, 10:00-22:00

"באהבתנו, גוף הופך מקום"

הערוכה במבנה שוק תלפיות

באוגוסט 1937 פרסם ועד הכרמל תחרות לתכנון מבנה שוק תלפיות. זו היתה התחרות האדריכלית המבוקשת ביותר והוגשו 100 הצעות. ההצעה הזוכה, של האדריכל משה גרשטל, היתה של מבנה שוק כמקובל בערי אירופה, בעל חלל מואר בתאורה טבעית, חלל מרכזי שנראה כמו מושך כלפי מעלה, כמו קתדרלה, בעוד חמשת מפלסי המבנה משתרעים אופקית ובאורח סימטרי משני צדי אולם הכניסה. ראש העיר, שבתאי לוי, הודה בפתיחה לאדריכל וציין כי "דמיונו ואגוניותו היצירתית העניקו לעיר העתידי מבנה שתוכל להתגאות בו". קשה להאמין, העבודה החלה ב-1938 וכבר ב-9 באפריל 1940 נחנך השוק!

שנתיים ורבע ארכה הבניה המורכבת, כולל גימורים וכל זאת בתקופה שהיתה מהקשות ביותר: העימות הערבי-יהודי, פרסום הספר הלבן וסגירת גבולות הארץ לפליטים יהודים, משבר כלכלי, פרוץ מלחמת העולם השנייה, והפצצות חיפה מהאוויר על-ידי מטוסי הצבא האיטלקי. ועל אף כל אלה, המבנה לא נבנה בבנייה זולה. השלד נבנה בבטון מזוין משום מקומו החשוב של השוק באספקת המזון. וכן, בזמן הקצר הושלמו בו גם חידושים טכנולוגיים מרשימים כמו תקשורת טלפונית מסועפת פנימית בין חלקי הבניין ובין הבניין לחוץ, מעליות חשמליות למשאות וללקוחות, חדרי קירור חשמליים, חדרי שרותים חדשניים ועוד.

בקומה התחתונה מוקמו מחסנים, מוסכים לרכב ולתדלוק, כולל לתיקון משאיות וכלי רכב. בקומת הקרקע מוקמו מחלקות הפירות הירקות ומוצרי החלב וכן מחלקה למוצרים כלליים (72 דוכנים). בקומה הראשונה מוקמו מחלקות הדגים והבשר, (14 חנויות) וסחרות נלוות (17 חנויות) ומרפסות נאות הצופות לנוף. בקומה השנייה מוקם אולם תערוכות וכן חנויות לבדים ומוצרי לבוש ומרפסות פתוחות. על הגג מוקמה המסעדה ומרפסות נרחבות.

לאחר תקופה קצרה של קשיי אכלוס, החלה התפתחותו של השוק שאוכלס גם במשרדים ממשלתיים ועירוניים. ב-1980, ברוח מגמות הפרטה, ניסתה העירייה למכור אותו (דבר, 5.8.1980). החל בשנת 1982 הוחכר השוק, ובשנת 1997 העירייה בחנה אפשרויות להפוך אותו לקניון.

התערוכה, המפגשים והמופעים המתקיימים במבנה שוק תלפיות במסגרת אירועי באוהאוס חברתי, הינם במגמה לשמר את המבנה ולהופכו שוב לאחת מגולות הכותרת של חיפה, מרחב ציבורי המוקדש לתרבות ולאמנות.

האמנים המשתתפים: ציקי אייזנברג, "חיפה – איפורט מודרניזם משותף", ניסאן אסעד, דוריס ארקין, דוד בהר, דוד בן הרא"ש, יעל בלבן, גיא בר אמוץ, אורנה ברומברג, אביטל בר שי, אלכס גכט, חמודי גנאם, ולריה גסלב, תומר דקל, אמנון וולמן, דוד וקשטיין, מיקה חזן בלום, דוריס חכים, אורית חסון ולדר ואלי לולאי (רוקפור), זיו יונתן וילי רתוק, פני הס יסעור, אביב יצחקי, שירה לגמן עם עדי קפלן ושחר כרמל, חיים יוסקי, מרק יאשאייב, רועי כהן ועוד רועי כהן, עפרי כנעני, שיר לייב, מוטי מזרחי, דפנה מרקמן, מריה סאלח מחמיד, ניצן סט, אורית סימן טוב, איריס סינטרה, יובל פייגלין, אור פיינר, בלו סימיון פיינר, עדי קפלן, שחר כרמל, פרויקט "היחידה להצלת עבודות אמנות אבודות" - טל בכור, סתיו פורגס - שוק הקוסמטיקה האלטרנטיבי, בוטיק שווארמה עם הגר אפרת, ביני בוקט והופכות את היוצרות, אלון פראץ, לימור צרור, ינאי קלנר, צביקה קנטור, גיא רייביץ, מור רימר, נועם תורן, לאה אביר ואדם חאג' יחיא. עוד משתתפים תלמידי מגמת תקשורת, קולנוע וצילום של בית הספר הריאלי בחיפה. סטודנטים שנה ד' מהמחלקה לצילום ביוצו בהנחיית האמן ראובן קופרמן: שחר טישלר, אסראא עתאמלה ועדי אביטבול. עוד יוקרן הסרט "נשות הבאוהאוס", באדיבות מכון גתה תל אביב.

שוק תלפיות, סירקין 35, **שעות פעילות: חמישי 27.11, 10:00-22:00;**
שישי 29.11, 10:00-16:00; שבת 30.11, 17:30-22:00.

בית ספר בסמוך

קסדה

מדעין

גולדפילד

בית מקוריים

מגדלים

י. קלבר תת קרקעית

קמפוס

קמפוס

קולנוע אונט

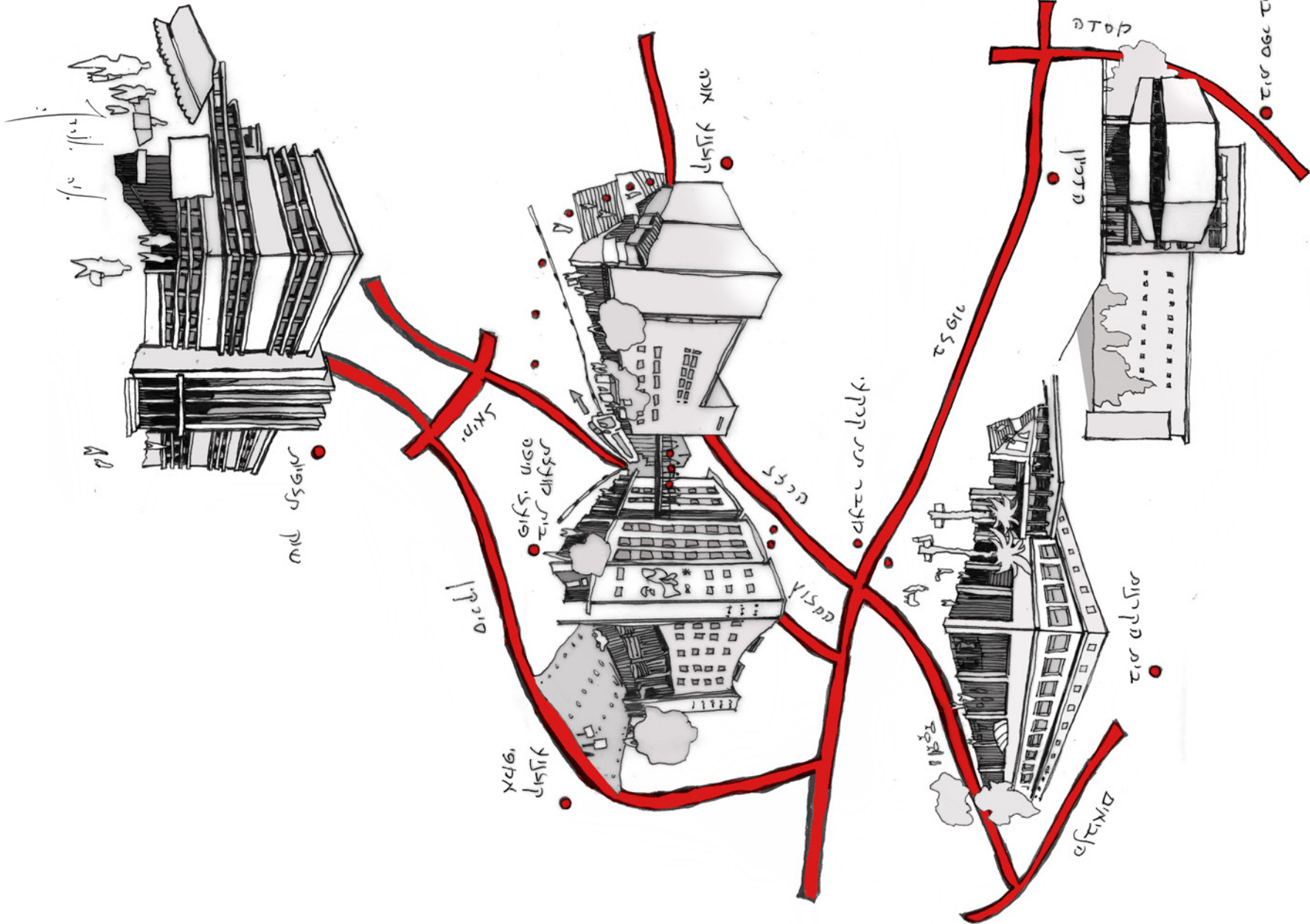
סמית

בית קולצ'ר
סמית קולצ'ר

מסלול

קולנוע
אפאצ

סוק קולצ'ר

חמישי 28.11

תערוכה: שוק תלפיות - "באהבתנו גוף הופך מקום" 10:00-22:00, שוק תלפיות, סירקין 35

תערוכה: יש דבר כזה "באהאוס חיפאי"? 10:00-22:00, הדריין ובית ספר בסמת לשעבר, בלפור 23

תערוכה: בית הקרנות, "הספירה לאחור" 10:00-22:00, רחוב בלפור פינת רחוב הרצל

תערוכה: קולנוע אורה - יש חיים בהיכל הוורוד 10:00-22:00, הרצל 41

תערוכה: בית הפועלים - "חיפה האדומה" 10:00-22:00, החלוץ 45

כנס בינלאומי של הטכניון: "באהאוס על הכרמל" 09:00-17:30, היכל העירייה, חסן שוקרי 14

תערוכה: סטפני קלוס, "מודרניזם חיפאי" 10:00-22:00, ביאליק 3

הדרכות במיצב "נשף קריאה": אורנה אורן יזרעאלי 10:00, 12:00, 16:00, 18:00, בית הפועלים, החלוץ 45

סדנאות ובית קפה לילדים 11:00-15:00, 16:00-18:00, "ישראלדון", הנביאים 24 (ההשתתפות בסדנאות: 25 ש"ח)

להתרשם מהבאהאוס: סדנת רישום עם איה אורבך 14:00, גן בנימין, נורדאו

הקומה ה-18: תצפית פנורמית על הדר 13:00-17:00, מלון מרקט, הרצל 63

שיח גלריה עם האוצרת גליה בר אור 14:30, שוק תלפיות, סירקין 35

הדרכות בתערוכה "באהבתנו גוף הופך מקום", עם עוז זלך ונועם לוינגר 15:30, 17:00-19:00, שוק תלפיות, סירקין 35

סיו: להיות תייר בארצך עם דודי מעיין 15:00, נקודת מפגש בהדרין, בלפור 23

טקסט ושירה: הפאנקשביל או הפאנקיר, מסלול התערוכות בהדר, עורכים: לילך ובר ויהונתן ישראל

נועם תורן, מטאור בוקה יאיר את דרכו של הפועל: כוח עבודה נשי. בהשתתפות ד"ר חנה ספרן, פרופ' דבורה ברנשטיין וד"ר מנאר חסאן 17:00, שוק תלפיות, סירקין 35

השקת אירועי הבאהאוס בחיפה, במעמד ראש העיר עינת קליש רותם, ושגרירת גרמניה בישראל ד"ר סוזנה ואזום-ריינר 18:00, בניין העירייה, חסן שוקרי 14

מקום לשירה: 90 שנה לספר "חדר משלך" 18:30, גולדמנד ספרים, עקרון 6

מחווה לאדריכל הבאהאוס מוניו גיתאי וינרוב 19:00, מוזיאון מוניו גיתאי, שדרות הנשיא 135

אנסמבל מכוניות: עבודות סאונד של סטודנטים ממוסורה בהנחיית אמיר בולצמן משתתפים: איה גבריאל, איתמר כהן, בר ערן, דניאלה ליונגסברג, עומר גולדברג, עומרי דה-פיצ'וטו, עמית דגים רון שסקין 19:00-22:00, אמפי סירקין

סיו סאונד: "קול יום" עם אלעד ברדס 19:00, 21:00, נקודת מפגש: החלוץ 64

פתיחת תערוכת חיפה-אירפורט במעמד ראש העיר חיפה וראש העיר אירפורט 20:00, שוק תלפיות, סירקין 35

מחול: דגה פדר ולהקת ביתא - מופע פתיחה 20:00, שוק תלפיות, סירקין 35

תקלוט בחלל שוק תלפיות 20:45, שוק תלפיות, סירקין 35

השקת פניזן נאו אפולוניה 20:30, "הקרן", סירקין 5

שישי 29.11

תערוכה: שוק תלפיות - "באהבתנו גוף הופך מקום" 10:00-16:00, שוק תלפיות, סירקין 35

תערוכה: יש דבר כזה "באהאוס חיפאי"? 10:00-22:00, הדריין ובית ספר בסמת, בלפור 22

תערוכה: בית הקרנות, "הספירה לאחור" 10:00-16:00, רחוב בלפור פינת רחוב הרצל

תערוכה: קולנוע אורה - "יש חיים בהיכל הוורוד" 10:00-22:00, הרצל 41

תערוכה: בית הפועלים - "חיפה האדומה" 10:00-20:00, החלוץ 45

סיו נאיבי: בעקבות הצירים של נירה לב, בהובלת לאה פופר 09:30-12:30, נקודת מפגש: הדריין, בלפור 23

תערוכה: סטפני קלוס, "מודרניזם חיפאי" 10:00-16:00, ביאליק 3

הדרכות במיצב "נשף קריאה": אורנה אורן יזרעאלי 10:00, 12:00, 16:00, 18:00, בית הפועלים, החלוץ 45

השובך: אולפן הקלטות פתוח למוזיקאים 10:00-22:00, רחוב הנביאים, בהרשמה מראש

סיו סאונד: "קול יום" עם אלעד ברדס 11:15, 10:00, נקודת מפגש: החלוץ 64

סיו סאונד: "היזהרו מהרווח" עם אמנון וולמן 10:00-10:30, 12:30-13:00, נקודת מפגש: שוק תלפיות, סירקין 35

סדנאות ובית קפה לילדים 10:00-12:00, 12:30-15:30, "ישראלדון", הנביאים 24 (ההשתתפות בסדנאות: 25 ש"ח)

סיו: מגינת אמה לגן ג'ולי, הנשים של רחובות הדר בהובלת לילך ובר

ועדי סדקה 11:00, נקודת מפגש: מזלג הרחובות יוסף-מלצ'ט

סיו: להיות תייר בארצך עם דודי מעיין 11:00, נקודת מפגש בהדרין, בלפור 22

תזמורת החריקות 11:00-12:00, קולנוע אורה, הרצל 41

שיח גלריה עם האוצרת גליה בר אור 11:00, שוק תלפיות, סירקין 35

אבינועם: השכן של קולנוע אורה. תיעוד אישי ומפגש. 12:00, הרצל 41

נועם תורן, מטאור בוקה יאיר את דרכו של הפועל: חיפה הקוסמופוליטית. בהשתתפות ד"ר נדים כרכבי, הייא זעאתרה, אדם חאג' יחיא ועטאללה טנוס 12:00-14:00, שוק תלפיות, סירקין 35

פרפורמנס סאונד ופיסול: האדי חליל וחברים 13:00-15:00, קולנוע אורה, הרצל 41

סדנה: מקלעת - להמשיך לשיר בשביל לשמוע עם פיי שפיר 12:00-14:00, אודיטוריום הדריין, בלפור 23

הקומה ה-18: תצפית פנורמית על הדר 13:00-17:00, מלון מרקט, הרצל 63

מיצג: פילינג עמוק, תנועה חלל ומים, עם דריה אפרת. 14:30, אודיטוריום הדריין, בלפור 23

מפגש בוגרי בית ספר בסמת 17:00, הדריין, בלפור 23

תאטרון: "אי מפלט", בימוי: נולה צ'לטון 19:00, אודיטוריום הדריין, בלפור 23

תאטרון: "במקום של האחר", בימוי: נולה צ'לטון. מפגש תאטרוני על פי ספריו של דוד גרוסמן. בהשתתפות אורטל ארבל, עדי בן אליהו, דניאל הרמן, יותם כרמלי ודן פינק 20:00, אודיטוריום הדריין, בלפור 23

1

משרדי חברת TAKWIN**דרך העצמאות 39 פינת שער פלמר, קומה 3.**

אדריכל המבנה: קליפורד הולדיי, עיצוב פנים: דוד לבנטל אדריכלים – DZL ARCHITECTS, 2015.

הצצה למשרדי קרן הון סיכון בעיר התחתית הנמצאים במבנה משרדים בסגנון הבינלאומי שהוא חלק מחזית הולדיי ושתוכנן על ידי האדריכל הבריטי קליפורד הולדיי בשנות ה־30, לאחר ייבוש שטח ימי גדול ועליו כמה רחובות רצועת העצמאות (Kingsway).

חזית הולדיי הייתה החזית המינהלית הארוכה ביותר במזרח התיכון בעת בנייתה ולה מאפיינים רבים של הסגנון הבינלאומי, בהם חלונות אופקיים ופינות מעוגלות. כיום משמשים החללים הפנימיים של המבנה כמשרדי קרן Takwin המשקיעה בחברות סטארט אפ של יזמים ערבים ואף מתפקדת כמעבדת עבודה של חלק מחברות הפרוטפוליו של הקרן. המשרדים כוללים חללי

עבודה פרטיים ושיתופיים המעוצבים בסגנון בלתי שגרתי המבוסס על אלמנט פשוט וחזרתי – לוחות עץ לבנה (בירץ) המשמשים כמחיצות, כשולחנות עבודה וכחיפויים. **חמישי, 28.11, 18:00-13:00.**

ביקור ל־20 משתתפים יתקיים בכל חצי שעה. ביקורים פתוחים. אין צורך ברישום מוקדם.

אנסמבל מכוניות: עבודות סאונד של סטודנטים ממוסורה בהנחיית אמיר בולצמן 18:00-21:00, אמפי סירקין

טקסט ושירה: הפאנקשביל או הפאנקי, מסלול התערוכות בהדר, עורכים: לילך ובר ויהונתן ישראל

שיח גלריה משותף עם האמנית דפנה מרקמן והמוכרים של שוק תלפיות, 18:30, הקומה השנייה בשוק תלפיות, סירקין 35

פרפורמנס: רחוב המדרגות עם תמר נסים

18:30, בית הפועלים, החלוץ 45

מחול: הסעודה של גברת ומר-קט, אלה רוטשילד וביכורי עתים

19:00, שוק תלפיות, סירקין 35

הופעה: אלי לולאי עם אורית חסון ולדר - מופע נעילה 20:00, שוק תלפיות, סירקין 35

"לישון עם תריס פתוח", השקת ספר אמן ותערוכה 20:30, "הקרן", סירקין 5

2

באוהאוס מהודר**נקודת מפגש: רחוב בר גיורא 34 פינת רחוב רש"י 2.**

בשכונת הדר שנבנתה בשנות ה־20-40 של המאה הקודמת יש ריכוז יוצא דופן של מבני באוהאוס. הסיוור שיוביל אדריכל עומרי זילכה – מרצה ובעל הבלוג "פינת רחוב" העוסק באדריכלות, עיצוב ואורבניות בחיפה – ידון בייחוד של הבאוהאוס בחיפה בכלל ובהדר בפרט.

כדי לחשוף את הרקע ההיסטורי שהוביל לאימוץ סגנון זה, יצביע זילכה על המבנים החשובים בסגנון וייתחם למצבו של הבאוהאוס בהדר כיום. בסיור יעלו גם נושאים כגון התחדשות עירונית, שימור,

שיח גלריה עם האוצרת גליה בר אור והאדריכל ווליד כרכבי 12:00, הדריין, בלפור 23

הקומה ה-18: תצפית פנורמית על הדר 13:00-17:00, מלון מרקט, הרצל 63

רודה של קפוארה אנגולה ברחבת בית הקרנות, בהשתתפות הקהל 11:00, צומת הרחבות בלפור והרצל

"עג'מי, סיפור אהבה" - מפגש עם האדריכל סרג'יו לרמן 14:00, אודיטוריום הדריין, בלפור 23

מפגש אמן עם בלו סימיון פיינרו במיצג "שייך לשום מקום זמן אחר" 15:00, בית הקרנות, בלפור פינת הרצל

פרפורמנס סאונד ופיסול: האדי חליל וחברים 19:00-21:00, קולנוע אורה, הרצל 41

סיוור נאיבי: בעקבות הציורים של נירה לב 15:00-18:00, נקודת מפגש: הדריין, בלפור 22

הקרנת הסרט "נשות הבאוהאוס" (43 דקות, גרמניה, כתוביות בעברית) 16:00, אודיטוריום הדריין, בלפור 22

"מעגלים": פרפורמנס קעקוע, אליזבט קרוגלוב 16:00-22:00, נפתלי אימבר 16

"שפה משותפת", שיחה בין גליה בר אור למלי דה-קאלו בעקבות שלושת סרטיה בתערוכות באוהאוס חברתי 17:00, אודיטוריום הדריין, בלפור 23

אבינועם: השכן של קולנוע אורה. תיעוד אישי ומפגש. 17:30, הרצל 41

נועם תורן, מטאור בוהק יאיר את דרכו של הפועל: התאטרון עומד למשפט. "הסוחר מוונציה - המשפט", הקראה מבוזמת (כפיר לפיד משעל, יובל זהבי). סלווה נקארה – רחובות חיפה: מונולוג ושיחה 18:00-20:00 שוק תלפיות, סירקין 35

טקסט ושירה: הפאנקשביל או הפאנקי, מסלול התערוכות בהדר, עורכים: לילך ובר ויהונתן ישראל

שבת 30.11

תערוכה: שוק תלפיות - "באהבתנו גוף הופך מקום" 17:30-22:00, שוק תלפיות, סירקין 35

תערוכה: יש דבר כזה "באוהאוס חיפאי"? 10:00-22:00, הדריין ובית ספר בסמת, בלפור 23

תערוכה: בית הקרנות, "הספירה לאחור" 10:00-22:00, רחוב בלפור פינת רחוב הרצל

תערוכה: קולנוע אורה - "יש חיים בהיכל הוורוד" 17:30-22:00, הרצל 41

תערוכה: בית הפועלים - "חיפה האדומה" 10:00-22:00, החלוץ 45

סיוור נאיבי: בעקבות הציורים של נירה לב, בהובלת לאה פופר 9:30-12:30, נקודת מפגש: הדריין, בלפור 23

הדרכות במיצב "נשף קריאה": אורנה אורן יזרעאלי 10:00, 12:00, 16:00, 18:00, בית הפועלים, החלוץ 45

סיוור סאונד: "קול יום" עם אלעד ברדס 10:00, 12:00, 16:00-18:00 נקודת מפגש: החלוץ 64

סדנאות ובית קפה לילדים 10:00-11:00, 11:30-15:30, "ישראלדון", הנביאים 24 (ההשתתפות בסדנאות: 25 ש"ח)

פעילות למשפחות ופיקניק אורבני 11:00-16:00, הדריין, בלפור 23

חוש טורס: סיוור בעיניים עצומות עם מירב צור 11:00-15:00 (4 סבבים) נקודת מפגש: הדריין, בלפור 23

פיתוח מרחבים ציבוריים, מסחר שכונתי, סוגיות נופיות, סוגיות חברתיות ועוד. משך הסיוור כשעתיים וחצי והוא יסתיים בשוק תלפיות. אורך המסלול כשלושה קילומטר ורובו בירידה.

שבת, 30.11, 14:30.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

3

בנוי לתלפיות?

נקודת מפגש: רחוב בר גיורא 34

פינת רחוב רש"י 2.

בשכונת הדר שנבנתה בשנות ה-20 ה-40 של המאה הקודמת יש ריכוז יוצא דופן של מבני באוהאוס. הסיוור שיוביל אדריכל עומרי זילכה – מרצה ובעל הבלוג "פינת רחוב" העוסק באדריכלות, עיצוב ואורבניות בחיפה – ידון בייחודו של הבאוהאוס בחיפה בכלל ובהדר בפרט. כדי לחשוף את הרקע ההיסטורי שהוביל לאימוץ סגנון זה, יביע זילכה על המבנים החשובים בסגנון וייתחם למצבו של הבאוהאוס בהדר כיום. בסיוור יועלו גם נושאים כגון התחדשות עירונית, שימור, פיתוח מרחבים ציבוריים, מסחר שכונתי, סוגיות נופיות, סוגיות חברתיות ועוד. משך הסיוור כשעתיים וחצי והוא יסתיים בשוק תלפיות. אורך המסלול כשלושה קילומטר ורובו בירידה.

שבת, 30.11, 14:30.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

4

הפינה הבינלאומית

נקודת מפגש: בכיכר מסריק, ליד סניף הדואר הנביאים, הדר.

ד"ר אדריכלית ליאורה ברעם שחל תוביל סיוור לאורך רחוב הרצל שבהדר הכרמל, אשר יתעכב על בנייני הפינה המיוחדים שבו – רובם ניצבים בהסתעפויות של רחובות ובכירות, וכל אחד מהם יוצר מרחב עירוני שונה. בסיוור תציג ברעם שחל את הבניינים – מרביתם שייכים לסגנון הבינלאומי באדריכלות – ותדגים את המאפיינים האדריכליים החיפאיים המקומיים של סגנון זה.

שבת, 30.11, 11:00.

סיוור ל-30 הבאים הראשונים. אין צורך ברישום מוקדם.

5

גרפיטי בוואדי סאליב

נקודת מפגש: ברחבת הכניסה להיכל המשפט חיפה, רחוב פלי"ם 12 (מול בזק).

חלק גדול משכונת ואדי סאליב אינו מאוכלס כיום, אולם בתיה וההיסטוריה שלה מעסיקים חוקרים, אמנים ואדריכלים. מבין הריסות השכונה שידעה תהפוכות ומחאות בימים עברו וכיום היא קרקע נדל"נית לשהטת, צעות יצירות מופת של אמנות רחוב. בסיוור בהדרכת נעמי קורן מהסנייר סיוור אמנות יוצגו עבודות אלה וכן סיפורה של השכונה, תהליכי ההתחדשות העירונית המתחוללים בה והשפעתם על החיים בה ועל שוק הפשפשים הסמוך אליה, גם מבחינה אמנותית. **משך הסיוור כשעה וחצי.**

6

בנק אנגלו פלשתינה

רחוב נתנזון 1.

אדריכל: אלכסנדר ברולד, 1928. הצצה לחלל הפנימי המרהיב של אחד המבנים ההיסטוריים החשובים בחיפה – בית אבן מונמנטלי שנבנה כסניף חיפה של בנק אנגלו פלשתינה וכיום פועל בו משרד עורכי הדין יעקב סלומון ליפשיץ ושות'. בסיוור הקצרים שידריך ראובן גודר, חבר העמותה לתולדות חיפה, יובא סיפור הקמתו של המבנה ויוצג הסגנון האדריכלי הארץ-ישראלי שביקש האדריכל ברולד ליצור בו – סגנון לקטני (אקלקטי) המשלב מאפיינים אדריכליים מערביים, מזרחיים ויהודיים כגון קשתות מחודדות ועיטורי מטבעות קדומים.

חמישי, 28.11, 17:00-19:00 (הדרכה

אחרונה ב-18:30); שישי, 29.11,

9:00-12:00 (הדרכה אחרונה ב-11:30).

סיוורים לקבוצות של 25 משתתפים יצאו בכל חצי שעה.

7

קריית הטכניון כמוזיאון לאדריכלות

ישראלית

נקודת מפגש: שער נווה שאנן (לאחר בידוק ביטחוני), הטכניון.

קריית הטכניון היא מוזיאון פתוח

לאדריכלות ישראלית שבה תכנון מאז הקמתה מיטב האדריכלים בסגנונות שונים. אדריכל עומרי זילכה – מרצה ובעל הבלוג פינת רחוב העוסק באדריכלות, עיצוב ואורבניות בחיפה – יציג את היסטוריית התכנון של הקמפוס, יעבור לצד חלק מהמבנים ולכמה אף ייכנס וינסה להסביר מה הופך אותם ליצירות מופת ומה הופך קמפוס לייחודי. משך הסיוור כשעתיים (אורך המסלול כקילומטר וחצי ורובו בירידה).

שישי, 29.11, 13:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

8

אנה פורטה

רחוב הרצליה 16.

ביקור בדירה בבניין משנות ה-30 שהפכה לסטודיו לעיצוב פנים המארח אירועי תרבות והעשרה. הדירה נשמרה בתוכניתה המקורית ומעניקה הזדמנות להיחשף לחוויית המגורים בחיפה בתחילת המאה ה-20 שכללה חללי מגורים רחבי ידיים, תקרות גבוהות, מרצפות מצוירות וחלונות עץ.

שישי, 29.11, 10:00-14:00; שבת, 30.11,

13:00-16:00. **בית פתוח. אין צורך**

ברישום מוקדם.

9

בית אלבי

רחוב אמיר 15, הדר.

עיצוב פנים: בריזה אדריכלים 2018. הצצה לדירת מגורים במבנה אבן ישן בעל מאפיינים של בית ערבי מתחילת המאה ה-20: תקרות גבוהות, חלונות מקושטים ומרצפות מצוירות. הדירה נרכשה על ידי זוג אדריכלים צעירים המתגוררים בה עם בתם הפעוטה ושיפצו אותה בתקציב מוגבל שאילץ אותם לשלב בה פתרונות יצירתיים כגון מחיצות פוליגל. הדירה תוכננה בהתאם לאורח חייהם, ללא דלתות עם מעט מחיצות ומעט אחסון, כדי לייצר מרחב פתוח ומואר.

חמישי, 28.11, 10:00-13:00; שישי, 29.11,

10:00-13:00.

בית פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

לאתר האדריכלים: <https://brizaarchitects.wixsite.com/website>

10

הדירה ברחוב קלר

רחוב קלר 5, הכרמל.

עיצוב פנים: דנה ברוזה, Danka Design, 2016. ביקור בדירה בשטח של 100 מ"ר המשקיפה על גן מניה שוחט בכרמל הוותיק, שעברה שיפוץ יסודי ועוצבה מחדש תוך שילוב של אלמנטים נועזים כגון טפט פלמינגו צבעוני, מטבח שחור עם פרוזל מזהב, קרניזים דקורטיביים ופריטי אמנות ועיצוב בהשראה מעולם הטבע (הדירה בקומה שלישית ללא מעלית).

שישי, 29.11, 10:00-13:00; שבת, 30.11,

10:00-13:00. **בית פתוח. אין צורך**

ברישום מוקדם. לאתר המעצבת:

www.danka-design.com

11

לוחמי העץ

נקודת מפגש: רחוב הצוללת דקר 23,

רוממה החדשה.

בשנים האחרונות אירעו בחיפה כמה שרפות שבהן נכחדו מאות דונמים של חורש. הסיוור שיוביל האגרונום חנוך בורגר יתמקד באזור שבו התחוללה בנובמבר 2016 שרפת ענק אשר כילתה שטחים גדולים של יער וצמחייה ויתאר מה אפשר לאש להשתולל ומהם הלקחים שנלמדו מהאסון. בסיוור ידגים בורגר את שיטות העבודה הייחודיות לשיקום שטחים מנוזקי שרפה שפותחו כדי להחזיר את החורש למצבו המקורי בתוך זמן קצר ואת האמצעים המיושמים כיום שנועדו לאפשר כניסה מהירה של כוחות כיבוי אש במקרה של שריפה נוספת. משך הסיוור כשעה וחצי. שישי, 29.11, 10:00; שבת, 30.11, 10:00. **2 סיוורים ל-40 הבאים הראשונים.**

12

בית משותף

נקודת מפגש: רחוב יאנוש קורצ'אק 2,

פינת רחוב חורב 31, על מדרגות הכניסה

המקושתת.

אדריכל: רם כרמי, 1998.

הקומפלקס יוצא הדופן שתוכנן על

ידי חתן פרס ישראל (2001), אדריכל

רם כרמי, הוא עוד שלב ברעיון שניסה

לפתח למגורים חדשניים מחד אך נעוצים במסורת ומחברים לטביבתם מאידך. בסיוור שיוביל האדריכל והחוקר אורן און וישוטט בחללים הציבוריים הנדיבים של הבניין, יוצגו השפה האדריכלית והסגנונית של המבנה ויועלו שאלות הנוגעות לתכנון מגורים: מקומיות ואקלים, יחסי שכנות, תפקוד ויעילות, תנועה וחומר ומבטים ואור. **חמישי, 28.11, 16:30; שישי, 29.11, 10:30. 2 סיורים ברישום מוקדם מוגבלים 25' משתתפים.**

13

מלון בוטיק במבנה לשימור

מלון Johannes PFAENDER

רחוב הציונות 26.

סוירים מודרנים בבית עזיז מיקאתי – בניין היסטורי שנבנה בסוף המאה ה-19 בשולי המושבה הגרמנית, מחומרי בנייה (מדרגות עץ, מרצפות מצוירות ורעפי בטון) שיצרו בעלי מלאכה טמפלרים. בעלי הבית הראשונים היו בני משפחת קוטוני, סוחרים ובעלי חברת ספנות. בשנת 1935 עבר הבית לבעלות עזיז מיקאתי, סוחר מוסלמי מלבנון בעל בית חרושת לטיגריות וחבר מועצת העיר חיפה. בסוף תקופת המנדט שכנה בבית זה מסעדה בשם הפעמון הישן ואחרי קום המדינה פעל בו בית מדרש למורים וגננות. במבנה אשר מסיים בימים אלה תהליך שימור, ייפתח בקרוב מלון בוטיק שייקרא Johannes PFAENDER, על שם הצייר הטמפלרי שצייר ציורים דקורטיביים על קירות ותקרות הבית בסגנון גרוטסקה ונאו קלאסי.

סוירים בנושא ציורי התקרה שנחשפו בתהליך השימור, בהדרכת המשמרים שי פרקש ואלי שאלתיאל מסטודיו תכלת, יתקיימו בחמישי, 28.11 ב-12:00; בשישי, 29.11 ב-10:00 ובשבת, 30.11 ב-10:00. סוירים בהדרכת מעצבות הפנים של המלון, צילי גלעדי ובשמית אלמגור, יתקיימו בחמישי, 28.11 ב-13:00 ו-14:00; שישי, 29.11 ב-11:00 ו-12:00; שבת, 30.11 ב-11:00 ו-12:00. משך הסיורים כ-45 דקות.

9 סיורים ל-30 הבאים הראשונים. אין צורך ברישום מוקדם.

14

תחנת הרכבת ההיסטורית חיפה מזרח

נקודת מפגש: ליד קופת מוזיאון

הרכבת, רחוב חטיבת גולני 1.

אדריכליות השימור רות ליברטי-שלו ועדי הר-נוי, העוסקות בתייעוד ובשימור מבנים במתחם תחנת הרכבת, יובילו את הסיורים שיעניקו הצצה על העבר המרתק של תחנת רכבת חיפה מזרח. בסוירים יוצגו מסמכים מתיק התייעוד וכן הקשר ההדוק בין התפתחותה של חיפה המודרנית לבין הקמתה של תחנת הקצה של הרכבת החיג'אזית בעיר ב-1905. משך הסיור כשעה.

מומלץ להגיע למוזיאון הרכבת ישירות ברכבת המוזיאון. הרכבת יוצאת מתחנת מרכז השמונה כל 40 דקות. מידע על לוחות הזמנים באתר הרכבת.

שישי, 29.11, 10:30 ו-11:45.

2 סיורים פתוחים.

אין צורך ברישום מוקדם.

15

מוזיאון הרכבת

רחוב חטיבת גולני 1. הסיורים יצאו

מקופת מוזיאון הרכבת.

סוירים במוזיאון הרכבת השוכן בבניין האבן ההיסטוריים של תחנת חיפה מזרח – תחנת המוצא של רכבת העמק המיתולוגית. בסוירים יוצגו תולדות הרכבות בארץ ישראל מאז חנוכת הקו הראשון בשנת 1892 בין יפו לירושלים ועד לתנופת הפיתוח של רכבת ישראל הנמצאת בעיצומה, תוך היכרות עם מגוון קטרים וקרונות היסטוריים ששמורים במוזיאון ועם מושגי יסוד מעולם הרכבת. סיור מודרך יצא בכל שעה עגולה. משך הסיור כ-45 דקות.

מומלץ להגיע למוזיאון הרכבת ישירות ברכבת המוזיאון. הרכבת יוצאת מתחנת מרכז השמונה כל 40 דקות. מידע על לוחות הזמנים באתר הרכבת.

שישי, 29.11, 09:00-14:00 (סיור אחרון

ב-13:00). סיורים פתוחים. אין צורך

ברישום מוקדם.

16

בעקבות תכנית האב האבודה

נקודת מפגש: מבואת הכניסה (אולם

הפטרייה) בפקולטה לאווירונאוטיקה,

הטכניון.

סיור בקמפוס הטכניון עם אדריכל השימור אמיר פרוינדליך, שיציג את הקונפליקט בין שתי תוכניות האב של הקמפוס: תוכניתו של פרופ' אלכסנדר קליין מ-1953 שהתבססה על ציר ירוק אשר משני עבריו בנייני הפקולטות השונות; ותוכניתו של אדריכל שלמה גלעד משנות ה-60 ששינתה את פני הקמפוס באופן ניכר וקבעה את אופיו עד היום.

הסיור יתחיל בתצפית מכוננת מהמרפסת המפורסמת של המחלקה לאווירונאוטיקה, יעבור בפורום, בבית הסטודנט, בבניין אולמן ובסמוך לפקולטה להנדסת קרקע וגיאולוגיה ולפקולטות לפיזיקה ולכימיה ומשם ימשיך לגן הבוטני. הסיור יסתיים בחניה של הפקולטה להנדסה. משך הסיור כשעתיים.

שישי, 29.11, 9:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

17

קמפוס יער

נקודת מפגש: רחבת צ'רצ'יל, סמוך

לבניין צ'רצ'יל ובניין הסנאט בלב

הקמפוס.

סיור בקמפוס הטכניון בהובלת רקפת סיני, אדריכלית נוף ומרצה בפקולטה לארכיטקטורה ובניו ערים בטכניון. הסיור יסקור את ההיסטוריה של תכנון המרחבים הפתוחים בטכניון מראשיתו ועד לשנות ה-70 ויתמקד בתפיסה התכנונית הייחודית שנבעה מתנאי השטח אשר היה מיוער והפכה לסמל ולמאפיין של הטכניון. משך הסיור כשעתיים.

שישי, 29.11, 10:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

18

המרכז לחקר המורשת הבנויה

ע"ש אבי ושרה ארנסון

בניין אמדו, המחלקה לארכיטקטורה

ובניו ערים, קומה 2, חדר 221, קריית

הטכניון.

ביקור בארכיון המרכז לחקר המורשת הבנויה בפקולטה לארכיטקטורה ובניו ערים בטכניון הכולל אוספים נדירים שנשמרו בו מימי הראשונים של הטכניון כגון אוסף הספרים הנדירים של אלכסנדר ברוולד (אדריכל הבניין ההיסטורי של טכניון), אוסף נגיבים על זכויות המתארים הקמת מבני ציבורי בתקופת המנדט הבריטי ואוסף פרויקטים של סטודנטים משנות ה-60 ואילך. כן יוצגו אוספים שנקלטו בארכיון בשנים האחרונות כגון אוסף משרד יער ואוסף אדריכל שמואל יבין.

שישי, 29.11, 13:00.

מפגש מוגבל ל-15 הבאים הראשונים.

19

עיור ומודרניזציה בחיפה העות'ומנית

נקודת מפגש: רחוב חסן שוקרי 7.

קרן בן הלל – חוקרת אדריכלות, אמנית ואוצרת – תוביל את הסיור שיתמקד בבנייה הערבית המקומית ובשינויים שחלו בה בשלהי התקופה העות'ומנית. הסיור יתחיל ממדרגת ההר בהדר התחתון ומתצפית על העיר התחתית ומשם ימשיך לוואדי סאליב.

במהלכו יוסברו תהליכי המודרניזציה והעיור שהתרחשו בעיר, אשר השפיעו על התפתחות הגריד העירוני ושינוי מודל בית המגורים. משך הסיור כשעתיים והוא יסתיים בפרימדיה בוואדי סאליב.

שבת, 30.11, 9:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

20

בעקבות בתי קולנוע נטושים בהדר הכרמל

נקודת מפגש: בית הפועלים ברחוב

החלוץ בין מספר 41 ל-43, ליד הכניסה

למרכז שיח.

הסיור שיוביל ד"ר עירית כרמון פופר וד"ר אורין שחר בליווי הסטודנטים אסמא אבו-ריא, נארדין אליאס, הדיל סעיד, ג'נא עומרי ולביא ונונו מהפקולטה לארכיטקטורה ובניו ערים בטכניון, יעבור ברחובות החלוץ וסירקין ויתחקה אחר שני בתי קולנוע, הראשון והאחרון שנבנו בהדר הכרמל: קולנוע אמפי (מ-1926) וקולנוע רון מ-1962.

חלקו הראשון יכלול סיור בשטח שיתעכב על שרידיהם ויספר את סיפורם. חלקו השני של הסיור יכלול ביקור בתערוכה "דינוזאורים ברחובות" המתקיימת במסגרת אירועי "הבאואוס החברתי" ב"מרכז שיח" הממוקם בבית הפועלים לשעבר ועוסקת בתיעוד בתי קולנוע אבודים אלה.

הסיור והתערוכה מבוססים על תוצרי מחקר אקדמי במסגרת הקורס "האתר והארכיון: שימור המורשת הבנויה".

שישי, 29.11, 14:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

21

גגות מורפולוגיים

נקודת מפגש: בכניסה לבניין דנציגר, קמפוס נווה שאנן.

המבנה המזרחי ופופץ הדרך של מעבדות דנציגר נותר גם כיום חדשני ושנוי במחלוקת כפי שהיה עם הקמתו בשנים 1959-1965. הסיור שתוביל אדריכלית רות ליברטי-שלו יעסוק במאפייניו הייחודיים של הבניין ובאלפרד נוימן, האדריכל והפרופסור שייסד את לימודי המורפולוגיה בפקולטה לארכיטקטורה בטכניון, ושבעזרת תלמידו צבי הקר יישם בבית זה את התיאוריה שהתגבשה בלימודים אלה. הסיור ימשך גם לגגות מורפולוגיים אחרים שהוקמו בקמפוס הטכניון בתכנונם של חברי סגל הפקולטה לארכיטקטורה בשנות ה-50 ובשנות ה-60. הוא יסתיים בנקודת ההתחלה.

שישי, 29.11, 13:00.

סיור ברישום מוקדם מוגבל ל-30 משתתפים.

22

הבניין הראשון

נקודת מפגש: רחבת הכניסה לבניין אווירונאוטיקה, קמפוס נווה שאנן (חנייה מאחורי הבניין).

סיור בהדרכת אדריכלית אורליה קירמאיר (אדריכלית הקמפוס לשעבר) במבנה הראשון שנבנה בקמפוס הטכניון בשנת 1954. בסיור יוצגו סיפוריהם של הבניין, של פרופ' יוחנן רטנר, אדריכל הבניין, וכן

סיפור הקמת הפקולטה לאוירונאוטיקה על ידי פרופסור סידי גולדשטיין וסיפורו של הסטודנט ניביה דורבן ז"ל. משך הסיור כשעה וחצי.

שישי, 29.11, 9:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

23

באואוס לאמנים

רחוב יוסף הגידם 34 א', דירה 7, קומה אחרונה.

עיצוב פנים: אדריכלית איה אורבך, 2016. הצצה לדירת גג ששיפצו לעצמם בני זוג, אדריכלית ואמן, בבניין באואוס משנות ה-40 בלב ההיסטורי של שכונת הדר. לדירה מרפסת גדולה משופעת בעציצים ובפינות ישיבה ויצירה והיא מדגימה אדפטציה עכשווית וצנועה לחיי גגות חיפאיים. העלייה לדירה כרוכה בטיפוס של 70 מדרגות.

שישי, 29.11, 16:00-19:00;

שבת, 30.11, 12:00-15:00.

בית פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

24

שימור בש' קטנה

נקודת מפגש: בכניסה לשוק תלפיות מכיוון רחוב סירקין.

דיון פעיל בשאלות מהו שימור מקיים ומהי פעולת שימור, שיתקיים תוך כדי סיור במבנה האיקוני של שוק תלפיות. הסיור יכלול שיחה על ההרס, על ההזנחה ועל השינויים האידיאלוגיים, החברתיים והכלכליים וכן על ערכים ואתגרים. יועלו בו תהיות כגון מה שומרים ובעבור מי? בסיור שבהדרכת דליה נחמן פרחי, אדריכלית ומרצה בטכניון ובבצלאל והאדריכלית נועה גנץ, יוצג גם קורס אינטרדיסציפלינרי שהתקיים בטכניון ועסק בשיקום המבנה ובתוצריו.

שישי, 29.11, 10:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

25

התחדשות רחוב יפו

נקודת מפגש: כיכר פריז, רחוב נתנזון (ליד הכרמלית).

רחוב יפו הוא הרחוב הראשון שנסלל

27

בעקבות אמנות הקיר בחיפה

נקודת מפגש: רחוב ח'ורי 1 (ליד בניין סולל בונה).

סיור עם ד"ר אורה גזית שיתחקק אחר סצנת אמנות הקיר שפרחה בחיפה באמצע המאה ה-20 והותירה עשרות יצירות ברחבי העיר. יצירות הקיר המונומנטליות על מבני הציבור היו אמנות אידיאלוגית ממוסדת ונועדו בין השאר להעביר מסרים במרחב הציבורי של עיר הפועלים. עבודות אלה הן גם כיום נכסים עירוניים בעלי ערך חברתי, תרבותי, אמנותי והיסטורי. הסיור יעבור בין עבודות ששרדו ברחובות שכונת הדר, ויזכרו בו חשיבותן, מאפייניהן, האמנים שיצרו אותן, סוגיית שימורן ועוד. הסיור יסתיים ברחוב הרצל פינת ברזילי, סמוך לגשר הגיבורים. משך הסיור כשעתיים.

שבת, 30.11, 10:00.

סיור ברישום מוקדם מוגבל ל-30 משתתפים.

28

Place making: מקרה שדרות הנדיב

נקודת מפגש: שדרות הנדיב 2, בתחילת השדרה.

שדרות הנדיב הן רחוב חיפאי ותיק שלאורכו בתי מידות בסגנון הבינלאומי. בסיור עם אדריכל הנוף סיון אורנאי ממשד דוד אלחנתי אדריכלות נוף, יוצגו ההיסטוריה של השדרות, השיפוץ שעברו ב-2013 והאתגרים שעמם התמודדו המתכננים, בהם השבת השדרה להולכי הרגל, יצירת מקומות שהייה ומשחק, הסדרת מקומות חניה ושדרוג התשתיות. משך הסיור כ-45 דקות.

שישי, 29.11, 16:00; שבת, 30.11, 16:00.

2 סיורים פתוחים. אין צורך ברישום מוקדם.

29

להתרשם מהבאואוס: סדנת רישום

נקודת מפגש: גן בנימין ברחוב נורדאו, ליד המזרקה (במקרה של גשם תתקיים הסדנה בקפה הפינה ברחוב מסדה 43).

מפגש רישום עירוני חופשי בהנחיית

בחיפה מחוץ לחומות שבנה במאה ה-18 דאהר אל-עומר, מייסדה של חיפה המודרנית. במהלך המאה ה-19 נבנו לאורכו בתי מידות, בעיקר של בני החברה והכנסייה הנוצרית ובתקופת השלטון הבריטי הפך לציר מסחר וכלכלה מרכזי, אולם לאחר מכן הזנחה הרחוב ומצבו הלך והידרדר.

בסיור עם אדריכלית הנוף הילה רותם הלוי ממשד גרינשטיין הר-גיל, תוצג תוכנית שיקומו שיושמה ב-2014 במסגרת שיקום העיר התחתית (בביצוע החמ"ת ועיריית חיפה), וכן תנופת הפיתוח שהחלה באזור בעקבות הפרויקט. משך הסיור כשעה והוא יסתיים בצומת הרחובות יפו והבנקים.

שישי, 29.11, 12:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

26

הטחנות הגדולות

רחוב חטיבת גולני 40 (חניה בתוך המתחם).

אדריכל: מהנדס ארפד גוט, 1922. הזדמנות להציץ למבנה הבולט של הטחנות הפעילות עד היום – מהשרידים האחרונים של האזור התעשייתי-חקלאי שנבנה בתקופת המנדט הבריטי סמוך לנמל חיפה. הטחנות נבנו על ידי הברון רוטשילד והיו הראשונות בארץ שהונעו בקיטור. כדי להקל על טעינת הקמח ופריקתו הגיעה מסילת הרכבת עד לחצר. את המבנה תכנן המהנדס היהודי הונגרי ארפד גוט, מהאדריכלים הבולטים בתקופתו שנחשב למומחה לבטון מזוין ותכנן בין היתר מגדלי מים רבים, גשרים ואת מערכת הביוב של תל אביב. בחלונות הבניין ובכותרות משולבים מוטיבים המזכירים את חומת ירושלים.

לא תתאפשר כניסה עם עגלות ילדים. ההשתתפות לילדים מתחת לגיל 13 מותנית בהשגחה צמודה של הורה.

שישי, 29.11, 9:30-11:00.

2 סיורים מוגבלים ל-20 הבאים הראשונים. אין צורך ברישום מוקדם.

אדריכלית איה אורבך. הסדנה תתקיים בלב המרכז ההיסטורי של שכונת הדר, בין בנייני באוהאוס, והיא מתאימה לרושמים מתחילים ומנוסים. יש להצטייד בכלי רישום, ניירות רישום ומשטח קשיח או בספר סקיצות. מומלץ להביא כובע וכיסא מתקפל. משך הסדנה כשעה וחצי.

חמישי, 28.11, 14:00.

סדנה פתוחה. אין צורך ברישום מוקדם.

30

הבית בבת גלים

רחוב השרון 41, בת גלים.

אדריכל: לב שחר, 2017.

סירים עם אדריכל לב שחר בבניין שיזם ותכנן בשכונת בת גלים – בניין אשר ממחיש את פוטנציאל ההתחדשות של השכונה. בסירורים יציג שחר את הבניין הבולט בשכונה בזכות חזיתות העץ וסגנונו האדריכלי העכשווי ויתאר את חוויותיו מתקופות התכנון והביצוע. כמו כן יציג שחר את תפיסת המגורים שאומצה בבניין ונועדה ליצור קהילה בבניין עירוני באמצעות יצול השטחים המשותפים, ויתעכב על בחירות ייחודיות שנעשו בפרייקט שנבנה על בסיס אידיאלוגיה של יזמות ערכית, כגון חדר מדרגות פתוח, מערכות גינן והשקיה משותפות והקשר בין הבניין בעל החלונות הגדולים לרחוב. הסירורים יכללו כניסה לחלק מהדירות וכן לדירת הפנטהאוז. העלייה במעלית רק לבעלי מוגבלויות.

משך הסירורים כ-45 דקות.

שישי, 29.11, 9:00, 10:00 ו-11:00; שבת, 30.11, 10:00, 11:00 ו-12:00.

6 סירורים ל-25 משתתפים. אין צורך ברישום מוקדם.

31

בית העם הטמפלרי ובית הספר הטמפלרי שדרות בן גוריון 11.

שנת בנייה: 1869 ושימור המבנים והסתבת למוזיאון: אדריכל דגן מושלי, 2004. סירורים מודרכים במתחם שבו שוכן כיום מוזיאון העיר ואשר כולל שני מבנים טמפלריים: בית העם – המבנה הטמפלרי הראשון שהוקם בארץ – ובית

הספר הטמפלרי. בסירורים יובא סיפורה של הקהילה הטמפלרית בחיפה וגלגוליהם של המבנים: בית העם שהוקם ב-1869 כאלום התנסות וכמשכנו של בית הספר הגרמני של חברי אגודת הטמפלרים (שהגיעו לארץ במאה ה-19 מתוך אמונה שהתיישבותם כאן תביא לגאולת העולם), ובית הספר שנבנה במתחם ב-1902 בעקבות התרחבותה של הקהילה.

בשישי ב-11:00 יתקיים סיור בתערוכה "מסיבת הרס: משיכון למגדל" המוצגת כעת בהדרכת האוצרת הדס שדר.

חמישי, 28.11, 16:00 ו-17:00; שישי, 29.11, 11:00; שבת, 30.11, 11:00 ו-12:00.

5 סירורים מוגבלים ל-30 הבאים הראשונים בכל סיוור. אין צורך ברישום מוקדם.

32

בית הרמן שטרוק

מוזיאון הרמן שטרוק, רחוב ארלוזורוב 23, הדר הכרמל.

אדריכל: אלכסנדר ברוולד, 1924.

הזדמנות להכיר את ביתו של האמן הרמן שטרוק, מאמני ההדפס החשובים בארץ ובגרמניה של המחצית הראשונה של המאה ה-20. הבית המאופיין בסגנון אקלקטי נבנה כבית המגורים והסטודיו של שטרוק וכיום פועל בו מוזיאון הרמן שטרוק המוקדש לו ומציג תערוכות מתחלפות בתחום ההדפס. במוזיאון מוצגים פריטי הריהוט המקוריים של שטרוק, חפציו ומכונת ההדפס המקורית שעברה שיקום ושימור ועדיין פעילה. את הסירורים תדריך רכזת החינוך של המוזיאון, אנה ימליונה.

חמישי, 28.11, 17:00 ו-18:00; שישי, 29.11, 11:00 ו-12:00.

4 סירורים ל-30 הבאים הראשונים. אין צורך ברישום מוקדם.

33

כרמליים והבאוהאוס

נקודת מפגש: גן מניה שוחט, ליד המזרקה.

סיור עם אדריכלית השימור טל פרידמן ראודניץ ממשרד מעשה שימור ועם

אדריכלית השימור ענת אסתרליס, שיתחקה אחר מורשת התכנון הגרמנית בשכונת כרמליים שתוכננה על ידי האדריכל ריכארד קאופמן בשנת 1923 ואחר הבאוהאוס החיפאי.

הסיור יעקוב אחר התפתחות התכנון של השכונה, ממושבה גרמנית טמפלרית בתחילת המאה ה-20, דרך אזור מרגוע בשנות ה-20 ובשנות ה-30, עד לעיר גנים בשנות ה-40, ויציג גם את תכנון הנוף שלה שתוכנן על ידי האדריכל אדולף רדינג ב-1941.

בסיור יציגו האדריכליות את ממצאי סקר השימור שערכו לשכונה אשר תיעד מבנים, שדרות ומתחמים ששמרו על צביונם, וכן את האתגר לשמרם מול לחצי הפיתוח. משך הסיור כשעתיים והוא יסתיים ברחוב קלר 5. הסיור כולל טיפוס במעלה השדרות.

שבת, 30.11, 10:00.

סיור מוגבל ל-30 משתתפים ברישום מוקדם.

לאתר המשרד: <https://mshimur.co.il/>

34

הארכיון

ארכיון העיר חיפה,

רחוב גוטליב שומכר 2.

הזדמנות מיוחדת לבקר בארכיון העיר חיפה. במפגשים בהדרכת ד"ר שולי לינדר ירקוני, מנהלת קשרי קהילה של הארכיון, יוצגו חלק מאוצרותיו, בהם פרוטוקולים של מועצת העיר, מסמכים היסטוריים ותוכניות של בנייני באוהאוס איקוניים בחיפה. משך כל מפגש כשעה.

חמישי, 28.11, 13:00, 14:30.

2 מפגשים מוגבלים ל-15 משתתפים ברישום מוקדם.

35

התחדשות עירונית בשוק תלפיות

נקודת מפגש: כנאפה תלפיות ברחוב סירקין 29 (ליד החניון העירוני שבמרכז השוק).

שוק תלפיות עובר בשנים האחרונות תהליך התחדשות עירונית מסקרן במסגרתו נפתחו בסביבתו מסעדות ועסקים שונים מתחום האוכל. הסיור עם

נעמה סובול, חוקרת קוליניריה ותרבות ובעלת הבלוג "תרבות אכילה", יחשוף את תהליך ההתחדשות של השוק דרך משקפיים קוליניריים, באמצעות מפגשים עם דמויות מפתח מתחום המסעדות והאוכל הפועלות בו וביקורים בעסקים ובחללים שנפתחו בו. משך הסיור כשעה וחצי.

שישי, 29.11, 13:00.

סיור מוגבל ל-35 משתתפים ברישום מוקדם.

לבלוג תרבות אכילה:

https://tarbutachila.com/?fbclid=IwAR2lwPEGMURDrg_pQA9PKI81T94VJritUtEfxC78gWZ-JPC8sQ4_YTymIDI

36

הבית ברחוב נגה 8

רחוב נגה 8, כרמלייה.

אדריכל: לאופולד קרקואר, 1938.

אדריכל השימור גיורא סולר יוביל את הסיור בשכונת כרמלייה שיתמקד בסיפור של הבית הראשון ברחוב נגה. סולר יספר את תולדות הבית שתוכנן על ידי לאופולד קרקואר, מהאדריכלים החשובים של הסגנון הבינלאומי שפעל בארץ החל מאמצע שנות ה-20, ויציג חומרים מתוך תיק התיעוד המקדים שערך למבנה, בהם תצלומים ומסמכים היסטוריים.

בסיור יתייחס סולר גם למאפייניה האדריכליים של השכונה, שתוכננה על ידי ריכרד קאופמן בשנות ה-30 כ"עיר גנים", ולמאבק לשימור הבית ברחוב נגה 8 שהובילו תושביה. משך הסיור כשעה.

שישי, 29.11, 12:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

37

בעקבות המתכננים הנשכחים בנימין

אוראל ויחזקאל זוהר

נקודת מפגש: רחוב הנביאים 26, ברחבה. בנימין אוראל ויחזקאל זוהר תכננו עשרות בניינים בסגנון הבינלאומי בחיפה המנדטורית והותירו חותם משמעותי בשכונת הדר. הסיור שיוביל אדריכל עומרי זילכה – מרצה ובעל הבלוג "פינת רחוב" העוסק באדריכלות, עיצוב ואורבניות

בחיפה – יעבור במבנים שתכננו שני מתכננים חשובים אלה ויתחקה אחר פועלם שנשכח. הסיוור יסתיים ברחוב ארלזחורוב פינת הרצל. משך הסיוור כשעה וחצי.

חמישי, 28.11, 14:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

לבולג של עומרי זילכה:

<https://www.pinat.co.il/>

38

מנזר זאוארה ובניין מנדלסון

נקודת מפגש: ברחבת הכניסה למנזר, בכניסה הראשית לבית החולים רמב"ם מימין, רחוב העלייה השנייה 8.

הזדמנות להתודע להיסטוריה של שני מבנים לשימור במתחם בית החולים רמב"ם: מנזר זאוארה שתוכנן על ידי האדריכלית הנזירה מרי דה לה קרווא (Marie De la croix) ב-1894 ובניין מנדלסון שתכנן האדריכל אריך מנדלסון והושלם ב-1938.

בסיוור שיוביל ד"ר צבי בן ישי, יסופרו תולדות מנהל בית החולים רמב"ם, יסופרו תולדות המנזר, בנייתו ושימורו, ויוצגו מאפייני הייחודיים (המבנה בנוי מ-20 אלף אבנים וללא ברזל, מרתפו בנוי בסגנון אולמות האבירים שבעכו ובעבר שימש כבור מים). כמו כן יוצג סיפור של הנזירות שחיו במנזר. הסיוור יכלול כניסה לחלק מחליו. חלקו השני של הסיוור יתמקד בבניין מנדלסון – בית החולים הממשלתי היחיד שנבנה על ידי הבריטים בפלשתינה ואחד ממבני הבאהאוס האיקוניים של חיפה.

משך הסיוור כשעה.

חמישי, 28.11, 9:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

39

הקרב על המרחב

נקודת מפגש: בצומת הרחובות רש"י ובר גיורא, מול רחוב בר גיורא 45.

מסע קצר במרחבים פרטיים וציבוריים בשכונת הדר שיחשוף את התהליכים שעברו לאורך השנים עלינו כחברה ועל המרחב שבו אנו חיים. הסיוור שיוביל האדריכל, מתכנן הערים והפעיל החברתי עמיר דומיניץ, יתחיל בבוקר בבית פרטי

ברחוב בר גיורא, משם ימשיך לגן בנימין – הגן הציבורי הראשון בארץ ישראל (1923) – ימשיך דרך רחוב ירושלים לגן המדעטק ומשם, דרך רחוב אחד העם וגורד השחקים שנבנה בו כעת, אל נקודת הסיוור בכיכר הנביאים.

שישי, 29.11, 10:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

40

האקלקטית הבהומיינית

רחוב הנריטה סולד 18, קומה ראשונה, הכרמל.

עיצוב פנים: רוד פיכמן, 2014.

ביקור בדירה השוכנת בבניין משנות ה-60 ושופצה על ידי המעצבת עבור משפחתה. הדירה מעוצבת בסגנון אקלקטי ובוהמייני ומשולבים בה רהיטי יונטג' והפצים שנקנו בשווקי פשפשים ברחבי העולם, התקבלו מבני משפחה ומחברים או נאספו ברחוב ושופצו על ידי בעלי הבית.

שישי, 29.11, 14:00-11:00;

שבת, 30.11, 14:00-10:00.

בית פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

לכתבה על הדירה באתר מאקו:

<https://www.mako.co.il/living-architecture/local-renovation/Article-88de4fb03512361006.htm>

לעמוד המעצבת בפייסבוק:

[https://www.facebook.com/Vered-fichmann-home-](https://www.facebook.com/Vered-fichmann-home-design-2039475466266325)

[design-2039475466266325](https://www.facebook.com/Vered-fichmann-home-design-2039475466266325)

41

דופלקס בהדר עליון

רחוב הס 51 א', הדר.

עיצוב פנים: מרב שדה, 2017.

בית פתוח בדירה השוכנת בבניין מ-1945 וברחוב המאופייין במבנים משנות ה-40-60 (בהם מבנים בסגנון הבינלאומי) ובגרמי מדרגות העולים עד לכרמל ויורדים לעיר התחתית. ב-1982 נבנו על הבניין קומה נוספת וגג בהם ממוקמת הדירה.

בדירה המתפרשת על פני שני המפלסים יש ארבעה חדרים וחללי המרווחים לא מסגירים את שטחה – 70 מ"ר בסך הכול. תכנונה המחודש לפני שנתיים התייחס לנוף הנשקף ממנה לכיוון המפרץ ונועד

המים בצומת הרחובות מסדה ובלפור ובית השומר בצומת הרחובות הרצל ושמריהו ליון – נקודת הסיוור לסיוור.

משך הסיוור כשעה וחצי.

שישי, 29.11, 11:30.

סיוור מוגבל ל-20 משתתפים ברישום מוקדם.

לאפשר תצוגה לאוספייה המגוונים של בעלי הבית. הדירה ממוקמת בקומה השלישית ללא מעלית.

חמישי, 28.11, 10:00-12:00; שישי, 29.11, 10:00-17:00; שבת, 30.11, 12:00-19:00.

בית פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

לאתר המעצבת:

<https://www.meravsade.co.il/>

42

בית שרויאר

רחוב צפריים 17 א', הכרמל.

הצצה לדירת מגורים השוכנת בבית טורי שנבנה על ידי חברת רסקו (חברה להתיישבות עירונית וחקלאית שנוסדה על ידי הסוכנות היהודית) ב-1937. המבנה היה מהפרויקטים הראשונים של רסקו על הכרמל ונבנה עבור עולים מהמעמד הבינוני. ב-1995 שופצה הדירה אך נשמרו גרם מדרגות הטרצו המקורי, המעקה והחלונות.

שבת, 30.11, 17:00-11:00.

בית פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

43

בין מגדל המים לבית השומר

נקודת מפגש: רחוב מסדה 1 פינת בלפור, הדר.

מתחם טכניון-הדר שטקס הנחת אבן הפינה שלו התקיים ב-1912 כולל כיום צבר מבנים ומוסדות המהווים עדות פיזית למה שהיה בעבר: "התכניון העברי בחיפה", חלוץ המוסדות האקדמיים והחינוך הטכנולוגי, המקצועי והימי בארץ ישראל, חלוץ ההתיישבות היהודית בהדר הכרמל וממבשרי הסגנון האדריכלי הארץ ישראלי שקידם האדריכל אלכסנדר ברוואלד.

הסיוור עם אדריכל השימור אמיר פרוינדליך שערך את נספח השימור למקום – אחד מנכסי המורשת הבנויה החשובים של חיפה ומסמליה. בסיוור יציג פרוינדליך את התפתחות הבנייה והמוסדות במשך יותר מ-100 שנה באחד המתחמים האדריכליים המעניינים בחיפה, ואת תפקידו בהתפתחות ההתיישבות הציונית בארץ ישראל בראשית המאה העשרים.

מסלול הסיוור יחצה את המתחם מלמעלה למטה, בין שני מבנים שכבר אינם – מגדל

44

מסע בינלאומי

נקודת מפגש: כיכר האודיטוריום חיפה, מרכז הכרמל.

תקופת השיא של הסגנון המודרניסטי הבינלאומי – שנות ה-30-40 – הייתה גם תקופה שבה התפתחה העיר חיפה באופן משמעותי. בשנים אלה התרחבה העיר לשכונות מרכז הכרמל, הדר הכרמל ובת גלים, ולאחר מכן, בשנות ה-50-60, התמלא גם החללים שבין השכונות במבנים מודרניסטיים.

הסיוור יוצא הדופן בהובלת הגיאוגרף והאדריכל גיא שחר – ראש ענף פרויקטים במחלקה לשימור מבנים ואתרים

בעיריית חיפה – יימשך כשבע שעות ובמהלך יתחקה לאורך כעשרה ק"מ אחר הבאהאוס והמודרניזם החיפאיים בשני צירים: הציר הכרמל-סגנוני – משנות ה-30 עד שנות ה-70 – והציר הגיאוגרפי – מההר לים. הסיוור שמציע הזדמנות מיוחדת להכיר את חיפה ונופיה ואת הייצע המודרניסטי העשיר שלה יעבור בסוגים שונים של בניינים, בנייני מגורים בודדים, מבנים בסגנון הבינלאומי, בנייני משרדים מודרניסטיים, כיכר עירונית מודרניסטית ודוגמאות של מיטב השיכונים בעיר: שיכונני רמת הדר, קריית אליהו ובת גלים.

הסיוור יתחיל בכיכר האודיטוריום חיפה במרכז הכרמל, יעבור דרך מרכז הכרמל, רמת הדר, הדר הכרמל, העיר התחתית, קריית אליהו, קריית אליעזר ובת גלים ויסתיים בחוף השקט בבת גלים.

במשך היום אפשר יהיה להתעדכן בהתקדמות הסיוור בפייסבוק של בתים מבפנים ולהצטרף אליו בנקודות שונות. הסיוור מיועד למיטיבי לכת ורובו בירידה ובמישור.

מומלץ להצטייד בנעלי הליכה נוחות

ובבקבוק שתייה.

במהלך הסיור יהיו שתי תחנות מנוחה בהן אפשר יהיה לרכוש שתייה ואוכל, בהדר ובעיר התחתית.

שבת, 16:00-9:00, 30.11.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

45

הסקייטפארק

סקייטפארק חיפה, פארק הכט.

תכנון: אבי לוזיה בשיתוף משרד האדריכלים גרינשטיין הר גיל אדריכלות נוף ותכנון סביבתי, 2016.

בואו לשמוע את סיפור הקמתו של הסקייטפארק חיפה, המתפרש על פני 1,600 מ"ר וכולל רמפות גבוהות, מסלולים מקצועיים ומשטחים המדמים רחובות וסיטואציות אורבניות. במפגשים בני חצי שעה עם אבי לוזיה, גולש מקצועי וזוכה תחרויות בינלאומיות, המתמחה בתכנון סקייטפארקים וממתכני הפרויקט, יוצגו שלבי תכנון הפארק והטכנולוגיות שבהן השתמשו בבנייתו (בעבודת יד, כמו פסלי יציקות).

שבת, 14:00-13:30, 12:30, 30.11.

4 מפגשים פתוחים. אין צורך ברישום מוקדם.

46

תחנת הכוח חיפה א' של חברת החשמל

תחנת הכוח חיפה, רחוב טובים, חוף שמן. היציאה לסיורים ליד מבנה הדר האוכל. החניה במתחם תחנת הכוח.

אדריכלים: קליפורד הולדיי ומהנדסי ואדריכלי המשרד הטכני לתכנון בחברת החשמל, 1934.

תיעוד ותכנון שיקום המבנים והמתחם של חיפה א': אגף תכנון הנדסי בחברת החשמל, 2013. אדריכלי שימור: פארה גולדמן ארכיטקטים.

שחזור ושימור משרד רוטנברג: אדריכל סעדיה מנדל ז"ל.

סיור בהדרכת אדריכלית השימור פארה גולדמן במתחם חיפה א' ובמתחם חברת הנפט העיראקית IPC. מתחמים אלה מכילים אנסמבל מבנים הממחישים ארכיטקטורה מודרנית במיטבה ותכנון הרמוני של מבני ייצור, תפעול וניהול

המוקפים בשטחי גן נדיבים.

בסיור תספר גולדמן כיצד הוביל פנחס רוטנברג, מייסד חברת החשמל, את תכנון המתחם המשלב תכנון הנדסי מרשים בבטון ותכנון אדריכלי של ארכיטקטורה "לבנה" ומודרנית, של מבני תעשייה עצומים בגודלם ובולטים באיכותם שבוצעו על ידי חברת סולל בונה.

הסיור יכלול ביקור במשרדו המשומר של פנחס רוטנברג שבו תינתן הרצאת רקע שתעסוק בעבר, בהווה ובעתיד של המתחם ושל המבנים וכן יוצגו מסמכים מקוריים מארכיון החברה. הכניסה למתחם בנעלים סגורות בלבד. הכניסה למתחם מעל גיל 16 בלבד. הכניסה למתחם מחייבת הצגת תעודת זהות.

שישי, 11:00-12:30, 29.11.

2 סיורים מוגבלים ל־40 משתתפים ברישום מוקדם.

47

ההיסטוריה של כיכר היינריך היינה

נקודת מפגש: ליד בריכת הדגים בגן שמואל הכהן.

רון מנדל – בעל הבלוג "לסיירי ברחובות חיפה מבלי לקום מהכורסא" וחבר העמותה לתולדות חיפה – יוביל את הסיור הקצר בכיכר היינריך היינה ובסביבתה ויספר את סיפורם של הכיכר ושל מבנה לב הכרמל שבמרכז – מהאייקונים האדריכליים הבולטים של הסגנון הבינלאומי בחיפה, שתוכנן על ידי האדריכל משה חת ונפתח ב־1938. בדבריו יסביר מנדל מי היו בעלי הקרקע, כיצד ומדוע הוקם מגדל המים וידון בשאלות של שימור מול קניין, שיום (מתן שמות) רחובות וגיונות שכונתיות. משך הסיור כחצי שעה.

שישי, 9:30; שבת, 30.11, 9:30.

2 סיורים פתוחים. אין צורך ברישום מוקדם.

בלבוג של רון מנדל:

http://ronclicks.blogspot.com/2017/04/blog-post_30.html

48

בית הזכוכית

רחוב בר גיורא 21, הדר הכרמל.

אדריכל: תיאודור מנקס, 1938.

הזדמנות להתוודע לאחד ממבני האוונגרד האדריכלי המסקרנים בחיפה, שנבנה על ידי היזם מקס לויין ותוכנן על ידי האדריכל הוויטואוז תיאודור מנקס עבור חיילים בריטיים משוחררים במטרה להעניק להם "איכות חיים עירונית מעולה".

בבניין הכולל 14 יחידות דיור קטנות

בשטח של 53 מ"ר כל אחת, שולבו

מערכות מודרניות מתקדמות לתקופה, כגון פיר אשפה, מערכת הסקה מרכזית, בריכת שחייה ומגרש טניס על הגג! וכן אלמנטים אדריכליים עיצוביים פורצי דרך כגון קירות מלבני זכוכית שנועדו להכניס אור לדירות, צנרת גלויה, ארונות קירור מיוחדים ועוד.

הסברים על המבנה מפי עדי אוזדובה,

פעיל החברתית ותושבת שכונת הדר,

יתקיימו ב־14:00, 14:45 ו־15:30. אחריהם

תתאפשר כניסה לאחת הדירות בבניין

שבה מתגוררת אמנית הבובות ילנה

אוסקוטסקי.

שישי, 14:00-16:30, 29.11.

סיורים פתוחים ובית פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

49

תולדות השיכון הציבורי בישראל

נקודת מפגש: רחוב העלייה השנייה 71, בת גלים, בחזית מרכז הקליטה.

סיור עם אדריכל צבי שקולניק – לשעבר מנהל מחלקת תכנון עיר בעיריית חיפה ורפרנט משרד השיכון בשנות העלייה הגדולה (1991-1993) – שיתמקד

בפרויקטים למגורים של 200 יחידות דיור ומעלה (שיכון ציבורי) הבנויים על אדמות

מנהל מקרקעי ישראל, יתייחס לשאלות על חובת המדינה לספק לאזרחיה קורת

גג ולשינויים האידיאולוגיים והחברתיים שהתחוללו בישראל בהקשר זה.

בסיור יסקור שקולניק את תולדות השיכון הציבורי בארץ באמצעות סדרה

של מבנים בשכונת בת גלים המייצגים תקופות שונות ותפיסות שונות של דיור

ציבורי, בהם בית העולים הראשון בארץ

בתכנון המהנדס ואמוש שנבנה בשנת

1923 עבור ממשל המנדט הבריטי, עבר

שינויים על ידי הסוכנות היהודית בשנות ה־40 והפך למרכז קליטה בשנות ה־90;

שיכון הבריגדה שתכנן האדריכל אדולף ראדינג ב־1947 כשיכון לחיילים בריטים

ששירתו במלחמת העולם השנייה בסגנון מודרניסטי (לפי שיכונים דומים שנבנו

באותה תקופה באוסטריה ובגרמניה) וכן ה"שיכון" שנבנה בשנת 1994 על ידי חברת

דיור ופיתוח בע"מ ממחיש את ראשית השינוי בגישה לדיור ציבורי בישראל.

שישי, 13:00; שבת, 30.11, 13:00.

2 סיורים פתוחים. אין צורך ברישום מוקדם.

50

רג'א רייס ואחוזת הגן Garden Mansions

נקודת מפגש: רחוב יצחק שדה 9 פינת רחוב רד"ק.

סיור במתחם מגורים להשכרה שיזם והקים רג'א רייס בשנת 1936 ותוכנן על ידי האדריכל הלבוני המוביל באותה תקופה – אנטון תאבת.

האדריכל והחוקר אדיב דאוד נקאש שיוביל את הסיור וחקר את תולדות המתחם במסגרת הטכניון, יציג בו את

הסגנון האדריכלי המאפיין את המבנים ומוגדר על ידיו כ"מודרניזם לבנטיני" –

ערב סגנונות בין מזרח ומערב תוך שילוב של אלמנטים אדריכליים מודרניסטיים

(כגון "מצחיות" אופקיות) לצרכים דקורטיביים ואקלימיים.

כמו כן יספר נקאש על הקמת המבנים שנועדו לכל המרבה במחיר, בפועל

פקידות בריטית בכירה, עובדי חברת הנפט IPC, קונסוליות ואף מלון בוטיק

ויתייחס למצבו של המתחם כיום. משך הסיור כשעה וחצי.

שבת, 30.11, 11:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

51

באוהאוס 2015

רחוב הירקון 33.

אדריכלים: שורץ בסנוסוף אדריכלים, 2015. סיור עם אדריכל גבי שורץ בבניין

מגורים חדש שתכנן בכרמל ובשמסגרתו יתייחס לבחירה לתכנון בהשראת הסגנון

הבינלאומי ולא בסגנון בנייני המגורים המקובל כיום בחיפה (גג רעפים אדום וחיפוי אבן). ההחלטה יוצאת הדופן לבנות כיום בסגנון באוהאוס חיפאי הייתה פרי המפגש בינו ובין היזם רן מרגלית ונועדה להחזיר לדיון הציבורי ולנוף העיר את איכותיותי הבולטות של הסגנון שחיפה משופעת בו, לעודד שימור של בנייני באוהאוס בעיר ולהשפיע על בחירות סגנוניות בבניינים חדשים כגון חיפוי טיח במקום אבן ועוד. **שבת, 30.11, 11:00.**

סיור ברישום מוקדם
מוגבל ל-35 משתתפים.

52

מלון שומאכר

רחוב לוחמי הגטאות 25, המושבה הגרמנית (הסירורים יצאו משער המלון). אדריכלים מקוריים: בנימין אוראל ויחזקאל זוהר, 1933; אדריכלות ושימור: דגן מושלי ואלי פינטו, מושלי-אלדר אדריכלים; עיצוב פנים: מלאכ אדריכלים. 2019.

סירורים עם האדריכלים המתכננים והמשמרים של המבנה שהפך לאחרונה למלון בוטיק ועם האמן גיל גורן שעבודותיו משולבות בחללי המלון. בסירורים יוצגו המבנה המקורי ומאפייניו האדריכליים, השיקולים שנלקחו בתהליך השימור והסבתו למלון כולל תוספת הבנייה שנעשתה במסגרת זו וחלל התצוגה לאמנות עכשווית שיפתח בו ב-2020.

הסירורים עם אדריכל אייל מלאכ האחראי על עיצוב הפנים יתמקדו בשינויים בתפקודי הפנים של המבנה ובעיצוב הפנים. הסיור עם אדריכל השימור דגן מושלי יכלול גם סקירה קצרה של תולדות המושבה הגרמנית.

הסירורים עם האמן גיל גורן יתמקדו בעבודות האמנות המשולבות במלון. משך הסירורים כחצי שעה.

חמישי, 28.11, 13:00 - סיור עם אדריכל אייל מלאכ האחראי על עיצוב הפנים. ב-13:45 סיור עם האמן גיל גורן על עבודות האמנות.

שישי, 29.11, 10:00 - סיור עם אדריכל השימור מושלי דגן, ב-13:00 סיור עם אדריכל אייל מלאכ האחראי על עיצוב

הפנים. ב-13:45 סיור עם האמן גיל גורן על עבודות האמנות.

שבת, 30.11, 11:00 - סיור עם אדריכל אייל מלאכ האחראי על עיצוב הפנים. ב-11:45 סיור עם האמן גיל גורן על עבודות האמנות.

7 סירורים ל-20 הבאים הראשונים. אין צורך ברישום מוקדם.

53

מה קרה להדר?

נקודת מפגש: רחוב נורדאו 1 פינת רחוב בלפור. הדר הכרמל – שהוקמה בשנות ה-20, על פי תכנונו של ריכרד קאופמן כעיר גנים – נבנתה ואף תפקדה במשך זמן מה כשכונת יוקרה שנועדה לשפר את תנאי המגורים של תושבי חיפה היהודים. הסיור עם יבגני קובליב, חוקר היסטוריה חיפאית, יסקור את התהליכים ההיסטוריים והשפעתם על התנאים בשכונה וינסה לברר כיצד הגיעה למצבה הנוכחי בסיור יתייחס גם לתהליכים העוברים על השכונה כיום. משך הסיור כשעה וחצי. הסיור בשפה הרוסית.

שישי, 29.11, 14:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

54

מתחת לרדאר – מבנים נטושים במרחב העירוני
נקודת מפגש: רחוב ירושלים 33, בכניסה לגן בנימין.

בשכונת הדר ישנם מבנים נטושים רבים. הסיור שיוביל ויטלי דובוב-דותן, חוקר כלכלי אורבני המתמחה במבנים נטושים ומייסד עמוד הפייסבוק "מבנים נטושים בחיפה", יעבור בהם, יחשוף את הסיבות למצבם, יסביר מה נעשה כדי לאכלסם מחדש ומה אפשר עוד לעשות. הסיור אינו כולל כניסה למבנים. הסיור יסתיים בשוק תלפיות. משך הסיור כשעה וחצי.

שישי, 29.11, 9:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם. לעמוד הפייסבוק של מבנים נטושים בחיפה: <https://www.facebook.com/AbandonedbuildingsinHaifa>

55

מסיבת הרס

מוזיאון העיר, שדרות בן גוריון 11.

סיור בתערוכה "מסיבת הרס: משיכון למגדל" המוצגת כעת במוזיאון העיר בהדרת האוצרת אדריכלית ד"ר הדס שדר. התערוכה עוסקת בהרס השיכונים הציבוריים לטובת בניית מגדלי מגורים חדשים ובערכים המשתנים בתהליך זה – שוויון, צניעות, קהילתיות ומחויבות המדינה לספק קורת גג לאזרחיה המתחלפים ברווח כלכלי, אינדיבידואליזם והישגיות.

בסיור תתייחס שדר לשאלה האם יש ערכים בשיכון הציבורי בישראל, האם הם מקוריים, ואם כן – מה הם. משך הסיור וההרצאה כשעה.

שישי, 29.11, 11:00.

סיור ל-30 הבאים הראשונים.**אין צורך ברישום מוקדם.**

56

גרסטל לפרטי פרטים

נקודת מפגש: רחוב סירקין פינת רחוב נפתלי הרץ אימבר.

סיור בעקבות עבודתו של האדריכל הווינאי-חיפאי משה גרסטל, שעלה לארץ בשנות ה-30. הסיור יתמקד במאפיינים האדריכליים והסגנוניים של עבודתו של משה גרסטל, שהושפעה מרוח התקופה המודרנית ומצטיינת בהתייחסות טוטלית לבניין עד לפרטים הקטנים ביותר.

הסיור יתחיל בשוק תלפיות שתוכנן על ידי גרסטל ובו מוצגת כעת התערוכה "שוק תלפיות: אמנות עכשווית במבנה האיקוני" וימשיך לבתי מגורים ולמבני ציבור נוספים שתכנן גרסטל (בהם בית התעשייה). הסיור בהזדרכת האדריכלים שירה בן עזרא ותנן פראץ.

שישי, 29.11, 13:30.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

57

תכנון בשיתוף הקהילה

רחוב ציפורה זייד, בכניסה לגן. תכנון: אב אדריכלות נוף, 2019. במשך שנים שימש גן ציפורה זייד שנמצא בלב שכונת הדר כגן מעבר בשיפועים

גדולים. בסיור יציגו אדריכליות ארנה בן ציוני וליאת אורן את שיקום הגן ושיפוצו, שנעשו ביוזמת עיריית חיפה כדי לתת מענה לצורכי האוכלוסייה המתגוררת בשכונה וכוללת מספר רב של ילדים ויתארו את ההתמודדות התכנונית עם הטופוגרפיה המתגרת של השטח ואת תהליך העבודה שנעשה בשיתוף הקהילות השונות המתגוררות סביב הגן.

שישי, 29.11, 13:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

58

בינלאומי וקוסמופוליטי

נקודת מפגש: רחוב התשבי 23.

סיור עם אדריכלית השימור נעה שק, תושבת השכונה וערוכת סקר השימור לכרמל הצרפתי ולרמת התשבי מטעם המועצה לשימור אתרי מורשת בישראל. הסיור יתמקד במבנים בולטים בשכונה, במאפיינים של הסגנון הבינלאומי בכרמל הצרפתי ובמופע המקומי של הסגנון הבינלאומי הערבי.

הסיור יעבור ברחובות התשבי, עובדיה, בית אל, היובל וטשרניחובסקי, לצד בתים שתכננו אדריכלים שונים עבור בעלי בתים ממגוון קבוצות ועדות המשקפות את המגוון הקוסמופוליטי של חיפה המנדטורית.

שישי, 29.11, 14:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

59

בית החולים התת קרקעי לשעת חירום
נקודת מפגש: אולם גרידינגר בבית חולים רות רפפורט לילדים, בניין מספר 15, קומת הכניסה.

אדריכלים: ארד שרון, שרון גור – זאב שרון אדריכלים, 2014.

הזדמנות לגלות את בית החולים לשעת חירום הגדול מסוגו בעולם אשר במרכז הרפואי רמב"ם.

בהרצאה שיישא אדריכל ארד שרון ובסיור במבנה שיוביל לאחריה, יוצג בית החולים התת קרקעי המתפרש על פני שלושה מפלסים היכולים להכיל עד 2,000 מיטות אשפוז בשעת חירום ומסוגל לתפקד עד 72 שעות אטום לחלוטין לסיביבה חיצונית

ועמיד בפני התקפות קונבנציונליות ובלתי קונבנציונליות. המבנה משמש בשגרה כחניון בשטח של 60 אלף מ"ר (1,500 מקומות חנייה) ומוטמעים בו פסי אספקה לגזים רפואיים שיופעלו בעת חירום, מסנני אב"כ ואספקת מים ודלק מאובטחות. בחלקו השני של הסיוור יוצג בית החולים החדש רות רפפורט לילדים.

שבת, 30.11, 11:00.

סיוור ברישום מוקדם מוגבל ל-50 משותפים.

60

באוהאוס על הכרמל – סימפוזיון

עיריית חיפה, רחוב חסן שוקרי 14. סימפוזיון בינלאומי של המרכז לחקר המורשת הבנויה ע"ש אבי ושרה ארנסון בפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים בטכניון בשיתוף עם עיריית חיפה. בסימפוזיון יציגו דוברים מגרמניה, מאוסטריה ומישראל את מחקריהם על המודרניזם הגרמני והאוסטרי, וידונו במקומה של חיפה כצומת השפעות קולוניאליות, מרכז אירופיות ומזרח תיכוניות על אדריכלים ומתכננים שפעלו בפלשתינה המנדטורית בכלל ובחיפה בפרט. הסימפוזיון בתמיכת אוניברסיטת אנהלט, קרן באוהאוס דסאו ופורום תרבות אוסטריה.

חמישי, 28.11.19, 09:00-17:30.

הסימפוזיון ייערך באנגלית ופתוח לציבור בהרשמה מראש: <https://tinyurl.com/wk4gvd2>

61

בית וגן

נקודת מפגש: חניון אינטל, חיפה (בווייז), בכניסה לגן.

אדריכלים: אורנה פרייפלד בסט, לילט סמוק פביאן, ינון לוי אלטשול, יעל מרגלית, 2019.

סיוור במעונות היום וגני הילדים החדשים של נעמ"ת שבפארק ההייטק מת"ם עם אדריכל ינון לוי אלטשול, מצוות המתכננים של הפרויקט. בסיוור יוצגו הגנים שנבנו עבור עובדי מת"ם ומתוכננים כאוסף בתים במטרה ליצור עבור הילדים תחושת בית בקנה מידה ביתי ונהנים מקשרי

חוץ פנים מרובים ומחצרות ומרפסות עם עצים וצמחייה. הבתים מחוברים ביניהם באמצעות פרזודור מרכזי ובו תאי אחסון, ספסלים וחלונות הצופים אל הצמחייה שבחצרות. משך הסיוור כ-45 דקות.

שישי, 29.11, 13:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

62

בניין המדעטק

נקודת מפגש: בכניסה למדעטק מרחוב שמריה לוי 25, הדר.

אדריכל: אלכסנדר ברוולד, 1912. תכנון גן המדע ושטחי החוץ: וכמן אדריכלים ומייליץ כסיף אדריכלים, 2011; שיפוף ותוספות למבנה: וכמן אדריכלים, 2017. הזדמנות להכיר את בניין הטכניון ההיסטורי, המשמש מאז 1983 כמוזיאון מדע לילדים, ולגלות את איכויותו האדריכליות. בסיוור עם אדריכל עמוס וכמן יסופרו תולדות הבניין וחשיבותו בהיסטוריה החיפאית, באדריכלות הישראלית ובתולדות הציונות ויוצגו עבודות השיפוף והתוספות השונות שנוספו למבנה בשנים האחרונות: בניית מתחם ה-fab-lab במבנה הסדנאות ההיסטורי, שיפוף קומת המסד של המבנה הראשי ותוספת המעלית, חשיפת גג הסיסטרינה – מאגר המים ההיסטורי – בגן הצפוני ועוד. משך הסיוור כ-50 דקות.

שבת, 30.11, 13:30-14:30.

2 סיוורים ברישום מוקדם מוגבל ל-50 משותפים.

63

הארכיון ההיסטורי בטכניון

נקודת מפגש: בכניסה לבניין סגן, קריית הטכניון.

מפגש מודרך עם הארכיונאי איתי קרן לרגל סיום פרויקט דיגיטציה רחב היקף, שבמסגרתו העלו אלפי מסמכים ותצלומים מהארכיון ההיסטורי של הטכניון לרשת האינטרנט. המסמכים מגוללים את סיפורו של הטכניון בראי ההיסטוריה. במפגש יוצגו חלק מהמסמכים המקוריים.

שישי, 29.11, 11:00.

סיוור ברישום מוקדם מוגבל ל-20 משותפים.

64

משרדי General Electric HealthCare

נקודת מפגש: רחוב נתיב האור 1.

אדריכל הבניין: משה צור אדריכלים; תכנון ועיצוב המשרדים: סתר אדריכלים; תכנון תאורה: מיכל קנטור. 2017.

הזדמנות לבקר במשרדי חברת ג'נרל אלקטריק ולשמוע מפי המתכנתת האחראית על הפרויקט – בלה ונטורה ממשרד סתר אדריכלים ומיכל קנטור מתכנתת התאורה במשרדים – על השיקולים המנחים בתכנון הפרויקט, על הבחירות העיצוביות שישמו בו ועל תכנון התאורה שנועד להדגיש את העיצוב האדריכלי תוך יצירת היררכית תאורה, הבחנה בין החללים השונים ותפקידם וחוויות משתמש. הפרויקט זכה בפרסים בתחרויות עיצוב בינלאומיות.

משך הסיוור כ-45 דקות.

שישי, 29.11, 10:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

לאתר סתר אדריכלים:

<https://www.setter.co.il>

לאתר של מיכל קנטור:

<http://www.mk-lightingdesign.com>

65

פארק מדעי החיים

נקודת מפגש: לובי בניין מדעי החיים רחוב נתיב האור 1.

אדריכל: משה צור אדריכלים, 2017.

סיוור במבנה הראשון מתוך חמישה המתוכננים לקום במבואות חיפה הדרומיים. בסיוור שיוביל אדריכל גנדי אגרנוביץ' ממשרד משה צור אדריכלים יוצג הבניין הראשון המשתרע על שטח של 13,100 מ"ר והקווים המנחים לתכנונו וכן ארבעת המבנים הנוספים המתוכננים להתחבר אליו, בשטח כולל של 60,000 מ"ר. הסיוור יתחיל בלובי הבניין, יעלה לביקור בקומת משרדים ויסיים מחוץ למבנה בהסבר על מעטפת הבניין ועל התוספת העתידית המתוכננת לו.

משך הסיוור כ-45 דקות.

שישי, 29.11, 9:00.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

66

מת"ם מערב

נקודת מפגש: בכניסה לבניין מת"ם מערב, כ-100 מטרים משער הכניסה למת"ם.

אדריכלים: משה צור אדריכלים, 2016. סיוור עם אדריכל גנדי אגרנוביץ' ממשרד משה צור אדריכלים בבניין הממוקם בכניסה הדרומית לחיפה, על כביש החוף, בשרה הראשונה של המבנים התוחמים את אזור התעשייה מת"ם ופונה ישירות לים. בסיוור יציג אגרנוביץ' את הבניין המשתרע על שטח של כ-29,400 מ"ר מעל חנייה תת קרקעית בשטח של 4,700 מ"ר ומשמש להשכרת משרדים לטווח ארוך לחברות הייטק ויספר על אילוצי המגרש ומגבלות הגובה שהכתיבו מבנה צר וארוך וכן ישתף בשיקולי העיצוב למבנה. הבניין זכה בפרס אות העיצוב לשנת 2016.

חמישי, 28.11, 11:30.

סיוור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

67

האצטדיון

נקודת מפגש: קופות מכבי חיפה,

אצטדיון סמי עופר.

אדריכלים: KSS אדריכלים (אנגליה) ומנספלד-קהת אדריכלים, 2014. סיוורים מודרכים באצטדיון הכדורגל הגדול בעיר – מסמליה של חיפה – הכולל 30 אלף מושבים מקוריים, תאי צפייה ומועדוני אוהבים. בסיוורים יוצגו הסטנדרטים האירופיים לתכנון אצטדיוני כדורגל המתייחסים לנוחות הצופים, השחקנים והשופטים, לזוויות הצפייה במשחק, איכות המושבים וקרבת היציעים למגרש, נגישות ואפילו אופי המזנונים, וכיצד יושמו כל אלה באצטדיון סמי עופר.

הסיוורים בהדרכת האדריכלים יולי ויטנברג וחיים קהת ממשרד מנספלד-קהת אדריכלים, יעברו גם במלתחות המשוכללות, חדרי השופטים והבקרים וקומת התקשורת ובמהלכם יוצגו המערכות לשמירת איכות הסביבה המוטמעות באצטדיון וכוללות מיחזור מים, ציפוי אקוסטי מתחת לקירוי הגג, תאורת הצפת דשא מהגג שאינה מפריעה

בית הפועלים והאמפיתאטרון, "ענייניות חדשה"

כתיבה ומחקר: גליה בר אור

חנוכת בית הפועלים 1927 אוסף שושנה וירמיהו
רימון מוזיאון העיר חיפה

עם פתיחתו של בית הפועלים, ב-1927, ניצבו שני מבני ציבור בנויים בהדר הכרמל: מבנה הטכניון (אדריכל אלכסנדר ברוולד), שעמד בלב המרחב הציבורי שבצפון-מערב השכונה, ובית הפועלים (אדריכל יוחנן רטנר), שניצב בשטח הציבורי במזרחה. הניגוד שבין שני המבנים הזדקר לעין: מצד אחד, עמד לתלפיות מבנה הטכניון, בנין אבן כבד ונישא, מעוטר בקשתות מזרחיות וסביב לו גן. מצד שני, ניצב בית הפועלים, מבנה בטון מחופה טיח, ובצדו אתר כינוס פתוח לשמיים, שתול בלב מרקם עירוני.

אדריכל יוחנן רטנר רכש הערכה עמוקה לאלכסנדר ברוולד, עמיתו הבוגר ואדריכל מנוסה. הוא פעל כאסיסטנט לצדו של ברוולד במחלקה לאדריכלות בטכניון (ברוולד עמד בראשה) וחבר אליו כאדריכל שותף בתכנון בנין קופת החולים

הסמוכה (נחנכה ב-1931). אך רטנר לא האמין בהחייאת סגנון עבר, כפי שמשקף בבניין הטכניון, ושלל אימוץ אופנתי חיצוני של מחוות מודרניסטיות. הוא דחה מניירזם סגנוני מכל סוג וחתר ל"ענייניות חדשה", כפי שכינה זאת. "מקומיות", נתפסה על-ידו כגישה מרחבית וחומרית נכונה לסביבה. רטנר גרס הפשטה מסוג זו, החותרת לקשב לסביבה תוך יישום חשיבה טכנולוגית-מרחבית רגישה, העונה לצרכים. מבנה הבטון של בית הפועלים היה רדיקלי לתקופתו. בהירותו, ישירותו ופשטותו, והוא השתלב להפליא במרקם סביבתו. האמפיתאטרון תוכנן על-ידי רטנר בחשיבה מתמטית, בהתאמה לטופוגרפיה, ומכל מקום נצפתה הבמה.

בחוגי האדריכלות נחרת אדריכל יוחנן רטנר כאדריכל חלוץ, מחדש ומשפיע. לבית הפועלים, שמחיתו לא נותר כמעט זכר, מקום מכונן באדריכלות הארץ ישראלית.

כפי שברוולד ורטנר נבדלו, אך השלימו זה את זה, כך גם פעלו המוסדות שאותם תכננו - ושיתוף הפעולה שבין הטכניון לבית הפועלים הצמיח את השכונה ואת חיפה כולה. זו התשובה לשאלת מקור חיוניותה של הדר הכרמל:

שלושה מוקדי מרחב ציבורי הונחו ביסוד תכנונה על-ידי ריכרד קאופמן (בעקבות התזכיר של פטריק גדס). לשניים שנזכרו יש להוסיף את המרחב הציבורי של גן בנימין ובית העם.

לסביבה, מערכת כריזה מבוצרת להקטנת הרעש ועוד.

חמישי, 28.11, 13:00-15:00.

2 סיורים מוגבלים ל-50 משתתפים ברישום מוקדם.

68

הגשר

נקודת מפגש: שער נווה שאנן בכניסה לטכניון.

אדריכלים: שורץ בסנוסוף אדריכלים אדריכלים, 2019.
בואו לגלות את הגשר החדש בכניסה לטכניון – פרויקט שערי הטכניון - שתוכנן כדי לחבר בין הטכניון לעיר. הגשר החדש מחבר בין שתי טיילות, טיילת זילוני וטיילת המדע העתידית והופך אותן לטיילת אחת המתחילה במרכז זיו ומסתיימת בכיכר הסנאט ובכך מחזיר את כיכר הסנאט לתפקידה המקורי ככיכר המרכזית של הקמפוס שתוכל לארח שוקי איכרים, תערוכות ואירועים שונים. בסיור יתאר האדריכל גבי שוורץ כיצד ניצל את הטופוגרפיה לטובת התכנון ויצגי את המערכת האוטומטית להכנסת רכבים ששולבה בגשר המשפרת את ביטחון הולכי הרגל ורוכבי האופניים ומקצרת את זמני ההמתנה של הרכבים.

שישי, 29.11, 9:00.

סיור פתוח. אין צורך ברישום מוקדם.

ב-1934 כבר נוספה לבניין קומה שלישית ומרפסות הקושרות אל החוץ - והנה הבניין של רטנר בשעתו היפה, בתצלום מ-1936, בטרם טופל ושונה לבלי היכר. ב-1949 נבנתה קומה רביעית וקומת עמודים בכניסה (אדריכל ש. דורי ב-1949) וב-1950 נוספה קומה חמישית, ובהמשך לכך, שונתה חזיתו בהתאמה לבניין מועצת פועלי חיפה.

בית הפועלים, 1936, צלם פרנבך את פוקס, באדיבות סולל בונה.

חווית התקופה: מטבח הפועלים ופעילויות בבית הפועלים

רוח המקום וחוויות התקופה עוברת בטקסטים ובציולמים בני הזמן. מטבח הפועלים, שנפתח בבית הפועלים בנובמבר 1934, תואר כ"מסעדה המשוכללת ביותר בארץ" - אולם מרווח, מאורר ומזא, שמוותקנות בו מעליות חשמליות, חדרי קירור ומכשירי חימום משוכללים. מועדון הפועלים המושקע וקופת המלווה, עמדו אז לפני פתיחתן: "החברים הוותיקים בעיר, הזוכרים עוד בהיות המטבח נתון בתוך מחנק של בית ערבי צר, וקופת מלווה נדחקה באחת הפינות שבדירת מועצת פועלי חיפה, קיבלו את הבניין בדמעות גיל על עיניהם ובברכת "שהחיינו" ("חונכת מטבח הפועלים בחיפה", דבר, 14.11.1934) שלוש-עשרה שנים מאוחר יותר תאר יהודה עמיחי רגע קסום במטבח הפועלים (9.11.1947).² עמיחי הצעיר הגיע לשם בשעות אחר הצהריים המוקדמות, בעת שאחרוני הסועדים עוד ישבו אל השולחן, כיסאות נערמו על שולחנות, והמגישות נחו. פתאום פרצה השמש דרך העננים, הניחה שפע אור על כל שולחן. שערות הוזהבו, משקפיים נצצו, עיניים הבריקו והשמיים היו שחורים מלבד אותו קרע תכלת שדרכו בצבצה השמש. ופתאום נשתתקו כמעט הכל. היו כאלה שהפסיקו לאכול והיו כאלה שהאטו את קצב אכילתם בהיסח דעת. השמש. השמש.

2 מתוך מכתב מס' 32, 9.11.1947, ארכיון אוניברסיטת בן גוריון בנגב. למכתב זה הופנית בנידיבותה של נילי שרף גולד, שגילתה ציור מכתבים של עמיחי מהשנים 1947-1948 ופרשת הגילוי מגוללת בספרה, והגעועים סגורים ב', יהודה עמיחי, צמיחתו של משורר, הוצאת מנגד, 2019.

כל אחד משלושת המרחבים הציבוריים של הדר הכרמל ניחן באופי ובמשמעות משלו, ורשת שיתופי הפעולה שנטו בין המוסדות כולם, בשילוב המרכז העירוני הכולל מסחר, משרדים ובנייני ציבור, הם שנסכו במרכז עירוני זה חיים תוססים והפכוהו לשם דבר.

הלב הפועם של חיפה האדומה היה במכלול בית הפועלים, האמפיתאטרון וקולנוע אורה (הקולנוע נחנך על-ידי מועצת פועלי חיפה בשנת 1935). בבית הפועלים נכללו בין השאר, מועדון הפועלים "ביתנו" ששימש להתכנסות לקהל, גן ילדים של אימהות עובדות, מטבח פועלים, ספריית פועלים על שם בורוכוב, חדר קריאה, לשכת עבודה ומשרדי אגודות מקצועיות. בסמוך הוקמה קופת חולים של ההסתדרות וכן מרפאת שיניים.

הקמת בית הפועלים על שם נחמן סירקין, 1926, באדיבות ארכיון סולל בונה

הקמת בית הפועלים

בשנת 1925 נחוג יום האחד במאי בפעם הראשונה בחיפה. משנת 1927 התכנס הקהל באחד במאי בבית הפועלים וכך עד שנת 1984, השנה האחרונה לחגיגות יום הפועלים בחיפה. שנים אלה, שבהן נבנו ונחנכו בית הפועלים והאמפיתאטרון, היו שנות המשבר הכלכלי והחברתי של העלייה הרביעית. רבים נואשו ועזבו את הארץ ובהם למשל, קבוצה גדולה מגדוד העבודה שעזבה בחשאי לרוסיה. בחיפה היה המצב חמור במיוחד, כשליש מכלל הפועלים עזבו את העיר בשל האבטלה העמוקה ובהם מראשיה של תנועת הפועלים בחיפה.

ההחלטה על הקמת בית פועלים ואמפיתאטרון נפלה בוועד הדר הכרמל שנים ספורות קודם לכן, והקרקע הוקצתה לבניה כבר ב-1.5.1923.¹ המשבר המתעצם האיץ את יישום הבניה בנימוק, שנדרש סיוע בתעסוקה למובטלים ורצון לתת מקור הזדהות בכוח הייחודי, בניית בית שהוא "ביתנו" (כפי שנקרא בהמשך, כזכור, מועדון הפועלים). בית הפועלים והאמפיתאטרון אכן מלאו את ההבטחה. הם היו למוסד במובן העמוק - למקום מפגש ומוקד לפעילות אזרחית בכל תחומי החיים, הרבה מעבר להקשר הביורוקרטי של השתייכות מפלגתית.

עבודת הבניין לא פסקה עם חנוכת הבית ובשנים הבאות שופרו בהתמדה האמפיתאטרון ובית הפועלים. ב-1929 חוברו כיסאות עץ לספסלי האבן. ב-1931 הוקם חדר מכוונת בקומת הקרקע והאמפיתאטרון, שנכנס לעידן ה"קול-נע" וה"ראינוע", הושכר למחצית השבוע לחברה שהפעילה אותו. עשרות רבות של כרזות, רשימות, מסמכים ותצלומים, מעידים על הפעילות שהתנהלה בו: "רחוב החלוץ הוא העורק החי של העיר החדשה", נכתב באחת מכתבות העיתונות, "נעים לבוא בשעריו של הבית" (בית הפועלים) והוא "באמת מרכז את הציבור סביבו". עוד נכתב כי בניגוד לערים אחרות, שבהן אין הפועלים מבקרים במועצת הפועלים בתקופה של חוסר עבודה, "לא כן הדבר בחיפה" - "יש משהו המושך את האנשים לכאן", גם בעונת החורף הקרה שבה "אין הראינוע מתנועע". צוין כי "הבניין מוצלח מאוד" ושוכחו המוסדות הפועלים - הספרייה, חדר הקריאה (הממוקם בחדר המתנה), מועדון הנוער העובד וכן גן לילדי אימהות עובדות. (יצחק יצבי, "לצלע הכרמל", דבר, 8.2.1932).

1 ליימון הבניה נערך על-ידי הפועלים "שבוע חגיגות" בחצר הטכניון. האדריכל ברולד הגיש הצעה לבניין גדול ממדים, הנקשר בגשר מעל רחוב החלוץ. הצעתו נדחתה על-ידי העירייה והתקבלה הצעתו הצנועה של אדריכל רטנר. ב-1926 הושלם הבניין ומועצת פועלי חיפה, שישבה עד אז ברחוב אלנבי, עברה לבית הפועלים (1.4.1927).

סדר פסח, שנות ה-40,
ארכיון נחמן מירסקי

סדר פסח לעולים חדשים,
ארכיון נחמיאס, בלא
ציון שנה

נחמן מירסקי נושא
דברים, 199 בקירוב,
ארכיון נחמן מירסקי-
תמיר.

במטבח הפועלים, שנות השלושים, צלם לא ידוע,
באדיבות העמותה לתולדות חיפה

מטבח הפועלים, שנות ה-30,
באדיבות העמותה לתולדות חיפה

הארוחה היומית במטבח הפועלים היתה בשגרת יומם של רבות ורבים בחיפה. היא צפה בראיונות כזיכרון ילדות שנחרט בחושים ובנשמה, מלווה בנוכחות הורים שפעלו בסביבת בית הפועלים, ונקשרת בפעילות נוספת במועדון או בצפייה בסרט באמפייתאטרון (<https://www.youtube.com/watch?v=pFKXVKhILs0>).

משמעותו של בית הפועלים היתה מעבר לסך חלקיו. והמכלול המאפשר, של חדרי התכנסות, פעילויות שונות שמעבר לאדמיניסטרטיביות וכן, הסעדה ותרבות, פעלו פעולתם. מטבח הפועלים, שהזין יחידות ויחידים, איפשר אירועי תרבות שכמותם לא ניתן היה לקיים במקומות אחרים. יוזם רעיון סדר הפסח הקבוצתי לחיילים, משפחות עולים חדשים ועוד, היה מנהל מחלקת התרבות של מועצת פועלי חיפה, נחמן תמיר³, שאירח בה לראשונה כ-250 מטובים לסדר פסח (1946). בקטע עיתונות שבארכיונו (בלתי מתוארך), תוארה סעודת הפסח שהוכנה והוגשה על-ידי מטבח הפועלים "כדת וכדין, והכופתאות – כבבית אבא". ההגדה הוכנה במיוחד לאירוע, ושני חברים מתאטרון הבימה הצטרפו לקריאה "מדברי ראשונים ואחרונים, על חירות והמאבק להשגתה"⁴.

3 נחמן-ניומה תמיר-מירסקי (1913 פינסק – 1999 ירושלים) עלה לארץ ישראל בשנת 1934 והיה מנהל מחלקת התרבות של מועצת פועלי חיפה בשנים 1942-1949.

4 וראו כמו כן ארכיון אלי נחמיאס - <http://www.eliz2006.co.il/index.htm>

הפתוח היה לסגור

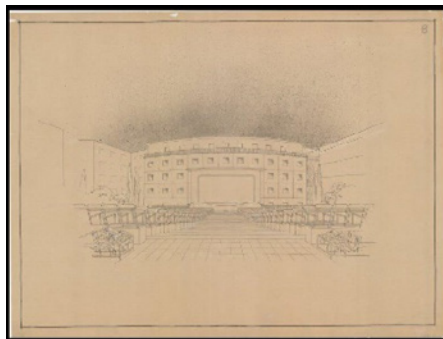
המשפט הפומבי על העובד הבלתי מאורגן, שנקבע כזכור לשעה 8 בערב באמפיתאטרון, חודש ינואר 1946 - לא יכול היה להתקיים בליל חורף ורוח קרה, לולא נבנה גג לאמפיתאטרון. דרישות האפלה ב-1941, תקופת מלחמת העולם השנייה, הן שהניעו לפעולת הקירוי. הבהקי ההקרנה באמפיתאטרון הפתוח סיכנו את האוכלוסייה ונדרש פתרון דחוף לקירוי המבנה. בשל מחסור בחומרי בנייה (ברזל בעיקר) נדחו תוכניות מוקדמות של האדריכל אברהם גרסטנפלד לבניה ארעית וקירוי בפסי סכיכה בברזל. כמו כן נדחתה גם חלופה זוהה שהציע האדריכל, מבנה עץ המכוסה אסבסט גלי, וזאת בשל סכנת פצצות התבערה (זיכרון השריפה בקולנוע אורה היה טרי עדיין). ההצעה שהתקבלה כללה אם-כן, בניית שלד עשוי מסגרות בטון מזוין, שנמנע מחיבורים לבניין הקיים והעמסת משקל עליו, וקירוי בפסי סכיכה.

מ-1942 היה האמפיתאטרון לאולם קולנוע לכל דבר. אמנם הועם זהו כמרחב פתוח הנוטע בנוף מקומי, אבל אפשרויות הפעולה התרחבו. נראה שקירוי המבנה שינה את תפיסת תוכניות ההרחבה של בנין מועצת פועלי חיפה.

בית מועצת פועלי חיפה

אדריכלים מוניו גיתאי וינורב ואלפרד מנספלד

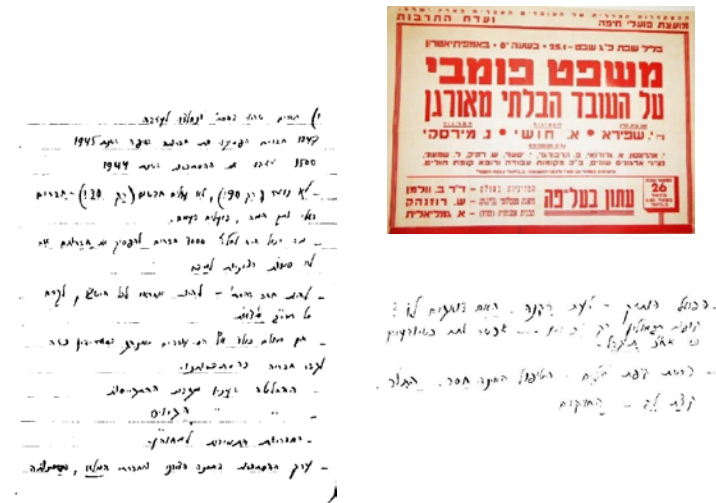
בטרם פרוץ המלחמה, ב-1938, הוחלט במועצת פועלי חיפה לבנות בנין נוסף, שיחבר בין קופת חולים לצדו השני של המגרש, שבו היה ממוקם צריף הנוער העובד. מועצת הפועלים ביקשה למקם במבנה זה, בנוסף למטרה העיקרית של הרחבת קופת החולים, משרדי לשכת מס ההסתדרות ומועדון הנוער העובד. בראשית אפריל הוכרז על תחרות אדריכלים לתכנון ("הרחבת בית ההסתדרות", דבר, 27.4.1938). בשל המצב הקשה בתקופה זו נראה שלא ניתן היה להמשיך בתחרות. התוכנית שהוצעה על-ידי מוניו גיתאי וינורב להרחבת הבנין, כנראה הוגשה למכרז זה, ובה הבנין המוצע משמש גם מסך לאמפיתאטרון. כאמור, התחרות והתוכניות שהוגשו, נגזרו.

מוניו וינורב גיתאי ואלפרד מנספלד, תוכנית הרחבה לבית הפועלים, 1938

6 אדריכל אברהם גרסטנפלד נולד בגליציה, השלים לימודיו בווינה ופעל בלבוב. עלה לארץ ישראל בשנת 1936 ופתח משרד בחיפה (בלפור 29) ותכנן בתים רבים בחיפה בשנים 1941-1956.

לכל חברה, רפרטואר פעילויות חברתיות משלה, הנכון לזמנה, ובחיפה האדומה פעמה מורשת מסועפת של רפרטואר פעילויות, כולל שימוש בזירה העירונית בשילוב האמפיתאטרון לצעדות, טכסים, מחולות ועוד. רשימות, תצלומים ועשרות כרזות מארכיונו של נחמן תמיר מעידים על מורכבות הפעולה התרבותית שהצליחה בדרכה לתת גם ביטוי ביקורתי - למשל, באמצעות פעילות חברתית פרפורמטיבית של משפט פומבי.⁵ אחת הכרזות חושפת כרה למשפט פומבי שנערך באמפיתאטרון ב-25.1.1946 בשעה 8 בערב. נושא המשפט: "על העובד הבלתי מאורגן". אבא חושי ייצג תפקיד קטגור ונחמן תמיר נשא בתפקיד סנוגר והשתתפו עדים מאיגודים מקצועיים, וגם משפטן, אב בית הדין. המשפט הפומבי חשף בפני קהל רחב קרע ומאבק נוקב של ההסתדרות בחיפה שלאחר מלחמת העולם השנייה, ואיפשר לנחמן תמיר להציג שורת נימוקים להגנת הפועל הבלתי מאורגן (שכנגדו כיזעו הפעילה ההסתדרות את מרותה). בטיטה בכתב-ידו, שנמצאה בארכיונו, הכין לעצמו ראשי פרקים כהכנה לקראת המשפט. הוא הניח לדיון באמצעותה, שורת נתונים טורדים ונושאים בעייתיים של פעולות נציגי ההסתדרות בחיפה, שאותם ראוי להעלות על סדר היום. הזירה התיאטרלית של המשפט המבוסס אפשרה הצפה מבוקרת של המודחק שאותו לא ניתן לפתח בזירה ציבורית באורח ישיר.

הארכיון של תמיר, נחשף בראשונה בתערוכת באוהאוס חברתי בהצבה של נכדתו, האמנית ארנה אורן יזרעאלי, "נשף קריאה". בהצבה, הממוקמת בבית מועצת פועלי חיפה שבו פועלת קבוצה שיתופית המתגוררת בהדר, מהווה הארכיון של נחמן תמיר נקודת מוצא לקריאה עכשווית של האמנית בטקסטים וחומר חזותי. היא בחרה לשתף בקריאה אושפיזין - בנות ובני אוכלוסיות שונות מסביבת רחוב סירקין והחלוץ.

5 לפי פרופ' דוד דר פריס, השתמשו בחיפה במסורת המשפט הפומבי יותר מבכל מרכז עירוני אחר והנושאים שנבחרו שיקפו העדפות בשפה הפוליטית המקומית. מכתב בדואר אלקטרוני אל המחברת, 20.12.2018. נושא זה דורש מחקר נוסף.

סוף דבר

בשנת 1982 הושכר קולנוע אמפיתאטרון לחברת פסל (המפעילה) לתקופה של 20 חודשים. חמש שנים לאחר מכן, נסגר קולנוע האמפיתאטרון (1987) ושלוש שנים לאחר מכן נסגר גם קולנוע אורה. הם הושכרו לאותה החברה עצמה. קרוב לעשר שנים עמד קולנוע האמפיתאטרון סגור, מצבו התדרדר, אך החברה השוכרת טרבה להחזירו לידי בעליו, ההסתדרות. בספטמבר 1996, בפגישה בין ראש העיר ליו"ר ההסתדרות, סוכם להפוך את קולנוע אמפיתאטרון לחניון (4.10.96). חודשים לאחר מכן, הכריז פקח העירייה על המבנה כמסוכן. (9.12.1996). יום לאחר מכן הוצא להסתדרות ולחברת פסל צו הריסה / שיפוץ מידי (10.12.1996).

בשנה שלאחר מכן, 1997, התנהל משפט, ההסתדרות כנגד חברת פסל, בטענה שהשוכרת לא החזירה לידיה את המבנה. ההסתדרות זכתה בתביעה. המשפט עיכב את ההריסה אך בפברואר 1998 תבעה העירייה את ההסתדרות על אי-הריסת המבנה. (פברואר 1998)

ב- 20.5.1998 הגיעה חברת הריסה, האמפיתאטרון נהרס, המדרון שוטח והפך לחניון. אין תיק שימור. אין תיעוד מפורט של אף אחד מהמבנים שתוארו כאן.

קולנוע האמפי, 2011
צילום: אורית סימן טוב

עם תום המלחמה, ב-1946, המשיכה מועצת פועלי חיפה בתכנון ההרחבה לבית מועצת פועלי חיפה ואדריכל אויגן שטולצר, שפעל באותה העת בשיפוץ קולנוע אורה, הגיש תוכנית מפורטת להרחבת המבנה. בתוכניתו, החזית הפונה לרחוב החלוץ מתעגלת עם הקו הקשתי של הרחוב. תוכנית זו, השמורה במחלקת ההנדסה של עיריית חיפה, כוללת גם את האמפיתאטרון – שבו לא יחול שינוי גם בשנים הבאות. בתוכניתו של שטולצר נכלל אף גשר, המקשר בין רחוב הרצל למבנה שברחוב החלוץ - רעיון שהועלה כנראה כבר בתוכניתו המוקדמת של ברוולד לבית הפועלים (תוכנית ברוולד לא נמצאה). לא ברור מדוע לא בוצעה תוכניתו המפורטת של שטולצר הכוללת חתכים וחזיתות ומבנה פנימי של המסדרון והמשרדים.

האדריכלים מוניו גיתאי וינריוב ואלפרד מנספלד הם שבנו לבסוף את בית מועצת הפועלים ובתכנונם הוקמו שלוש הקומות שמעל קומת הקולנוע (שהיתה כבר קיימת). על-פי תוכניתם נבנה מבנה מועצת פועלי חיפה בצורת קשת המתעגלת עם רחוב החלוץ. בשתי קצותיה של קשת-המבנה מוקמו חדרי מדרגות שנקשרו זה לזה במסדרון אורכי. בשני צדי המסדרון מוקמו המשרדים.

המבנה נחנך בשנת 1950 ובשנת 1952 נבנה על-ידי וינריוב ומנספלד גשר העובר מעל לרחוב החלוץ. הגשר להולכי רגל חיבר את אולם האירועים של מועצת הפועלים עם רחוב הרצל. ייחודו של הגשר מבחינה ארכיטקטונית היה בבניה חדשנית בלא תמוכות, עם שתי קשתות בטון ומעקה ברזל.

מעל הכניסה הנשקפת מהגשר, הציב האמן מרדכי גומפל עבודת ברזל, ועדיין היא מחלידה שם, לספר חלום של עיר עתידי, ספינה ונמל ודקל, כמו אולי לא היו הדברים מעולם.

מסדרון המשרדים של בית מועצת פועלי חיפה, ארכיון אלי נחמיאס

צילום: אורית סימן טוב

קולנוע אורה, ההיכל הוורוד מתעורר

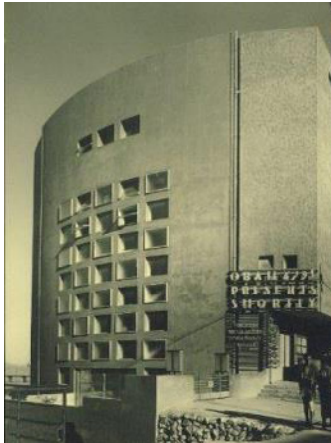
כתיבה ומחקר: גליה בר אור

לעוברים ברחוב הרצל, שעבורם המבנה הוורוד בפינה נראה חצי נטוש, מצפה הפתעה. "באוהאוס חברתי" מחזיר לשלושה ימים את המבנה לחיים, פותח שער צדדי למדרגות למעלה, לחלל האחרון שנותר מאולם היציע המפואר של מה שהיה פעם קולנוע אורה. ואפשר לדמיין את קטע המסלול הזה כפי שנראה עם חנוכתו של מבנה התאטרון/קולנוע לפני כמעט 90 שנה, ונמצאו גם תצלומים היסטוריים (באדיבות יעל וירון גרנות). הנה מעלה המדרגות המצטלבות שחלקן עשוי מוזאיקה אדומה ומוליך ליציע, ואלה בירוק פונות לאולם הגדול. המבואה המושקעת של קולנוע אורה הפכה אמנם לחנות "צעצועי העולם", אך עדיין תוכלו לזהות את התקרה, כמו גוף ענק וגמיש רכון על קיר. בקצה האחורי תמצאו את תקרת התאורה העשויה זכוכית ושרידי מה שהיה פעם מזנון מחופה קרמיקה צבעונית.

והנהו קולנוע/תאטרון אורה במלוא הדרו, וברקע השמים מתנוססות אותיות בלועזית המבשרות את הצגת הסרט הראשון: "החטא ועונשו". חלל היציע שנפתח ל"באוהאוס חברתי" נמצא בשורת החלונות העליונה של החזית הצפונית-מערבית הבולטת.

יצחק קלטר, הצלם בוגר לימודי אדריכלות בחיפה, הוזמן לצלם את הבניין לקראת חנוכתו ביום 23.12.1935. למרבה המזל נמצאו התצלומים האיכותיים בעליית גג שנכחת בבית האדריכלים הדר ורמי רון בדיוק כשהוכן תיק התייעוד על-ידי גרנות אדריכלים. נשאר לדמיין את אות הפתיחה הניתן בצליל גונג, עמנום האורות משני צדי האולם כאשר מסך הקטיפה בצבע ארגמן נפתח לצדדים לחשוף את עומק הבמה ואת גובהה העצום. נדמה

שצבע חאקי לא חסר לאיש והסגנון המהוגן התקבל היטב אצל המזמין ובעל הבניין, תנועת הפועלים בחיפה האדומה בימי המנדט הבריטי. אבא חושי, אז מזכיר מועצת פועלי חיפה, נשא תודות לעושים במלאכה, "מהפועל הפשוט ועד לאמן, מחבר התכנית פרופסור קאופמן". תזמורת הפועל ניגנה, מקהלת הפועלים זימרה, והקהל הריע מאלף ומאה מושביו שבאולם לשחקנית תיאטרון האוהל, לאה דגנית על "הדקלום וההטעמה" של "בוני הגגות" ליעקב אורלנד ול"הורה חדשה" של לאה גולדברג במוסיקה של ורדינה שלונסקי (דבר, 25.12.1935). ביחס לתיאטראות מלכותיים הרבה יותר שתכנן האדריכל אוסקר קאופמן בבירות אירופה, הוא דווקא גילה כאן איפוק מודרניסטי. המבנים המוקדמים שלו נראים כמו מבליחים מעולם אגדה, כך התיאטרון העירוני בווינה מ-1907 או "בימת העם" (פולקסבונה) בברלין מ-1913.

ניכר דמיון בין האולם של אורה לזה של תיאטרון רנסנס שתכנן קאופמן בברלין (1926). ועל העדר מלאכת האומנות המרהיבה שבתיאטרון בברלין - מפצה יפי העיקול הנקי של מעקה היציע של אורה. אכן, הניקיון של הסגנון הבינלאומי שהופץ עם אדריכלים מהגרים

בניית קולנוע אורה, 1935, תצלום: פרנבך
את פוקס, ארכיון שיכון ובינוי

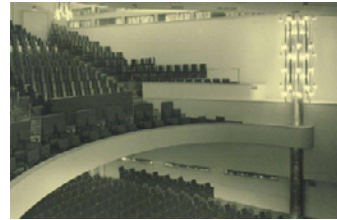
קולנוע אורה המחודש היה ללב הפועם של חיפה האדומה בשילוב בית הפועלים והאמפיתאטרון. התוכנית כללה סרטים וקונצרטים, אירועים והצגות - הבמה עודכנה במנגנוני הרמה משוכללים לתפאורות. הוא פעל היטב ונעשה מאמץ לשמירתו כנגד יוזמות לשנותו. למשל, אדריכל מוניו גיתאי-וינורויב ציין כי מנע בהמשך יוזמה של השוכרים לשלב ציורי קיר באמצעות פסיקה לזכותו בבית הדין של ההסתדרות. (אינגרסול, מוניו גיתאי וינורויב, 2009, עמ' 83).

עשרות בתי הקולנוע של חיפה (ובהם 14 שפעלו בהדר לבדה) החלו להיסגר זה אחר זה בשנות ה-80 למאה ה-20. ב-1986 פורסם שקולנוע אורה, שבהנחיית ראש העיר לא פעל עד אז בערבי שבת, מצטרף לחמישה בתי קולנוע נוספים המקרינים סרטים בערב שבת (מעריב, 12.6.1986). אלא שלא רק המהפך העולמי בתפיסת בתי הקולנוע הוא שגזר את דינו של הריכוז המופלא של בתי קולנוע בהדר. שכונת הדר שקעה, מרוקנת ממוסדותיה האקדמיים והחינוכיים שהועתקו לכרמל, מנותקת ממוסדות המשפט והממשל שהועברו לעיר התחתית, חווה את התעצמות הקניונים שייבשו את עסקיה והטיטו לתחומם את התנועה הציבורית המקומית והארצית. שכונת הדר ננטשה בהדרגה ונשמטה מסדר העדיפויות העירוני.

סיפורו של קולנוע אורה לא הסתיים עם סגירתו בשנת 1990, החברה ששכרה אותו סרבה להשיבו לבעליו, ההסתדרות, וכך גם שמרה בידיה את אחיו הבוגר, קולנוע האמפי (שנסגר שלוש שנים קודם לכן). כידוע, גלגלי המשפט נעים בקצב משלהם, וכל אותו הזמן המשיכה החברה השוכרת להחזיק במבנים הנוטשים וסייעה להתדרדרותם. בשנת 2003 ניתן פסק-דין בבית המשפט העליון המחייב את החזרת המבנים להסתדרות. מבנה אורה החרב נמכר (כבר ב-2002).

בראיון עם מרכזת המועצה לשימור במחוז הצפון, ניסה חוקר בתי-הקולנוע דוד שליט להבין כיצד לא נכלל קולנוע אורה ברשימת המבנים לשימור, והוסיף ש"היא [מרכזת המועצה לשימור] מתקשה להסביר מדוע". לא ייפלא איפוא כי כתוצאה ממדיניות שימור

בתקופה של הגירה המונית, איפשר את הנס המופלא: בחומרים זולים ובתנאים לא קלים, יצרו האדריכלים בפשטות ותמצות יצירה חדשה באמת, גמישה לשינוי ומעוררת השראה.

אוסקר קאופמן ואיגן שטולצר שותפו הוותיק, בנו את המבנה במקביל לבניית תאטרון הבימה בתל-אביב. שניהם היו ילידי הונגריה, שהשלימו לימודי אדריכלות בגרמניה (בקרלסרוה ובמינכן) והגיעו לארץ עם עליית הנאצים לשלטון. קאופמן, המבוגר משטולצר בכ-20 שנה (כשהגיע לארץ כבר עבר את ה-60), יצא את הארץ ב-1939 בדרכו לאנגליה ולא הצליח לחזור. לאחר המלחמה היתה לו עדנה בהונגריה שבה פעל עד לפטירתו ב-1956. שטולצר נישא לאדריכלית יהודית סגל שהצטרפה בשלב מוקדם למשרד ויחד עמה יצר מבנים משמעותיים בחיפה, תכנן הרחבה לבית מועצת הפועלים והגשר (שלא בוצעה, אך בנה את בית מועצת פועלי ירושלים), וכן מבנים נוספים ברחבי הארץ.

וכאן חזר סיפורו לשגשוגו של קולנוע אורה, כפי שאיחלו לו מנהליו עם חנוכתו: "להפיץ את תרבות הרוח והנפש", והוסיפו: "מאמצנו המשותפים אפשרו את הקמת בניין זה, היפה ביותר בלב הדר הכרמל, על חלקת אדמה שוממה אשר רק לפני שנה היתה לאבן נגף לכל עובר" (2.12.1935, מכון לבון. 1931-1926).
הקולנוע אכן פרח, אך מה שהווה - היה, כמו דבר לא השתנה. בחיפה האדומה גאה המתח בין חרדי לחילונים והרוחות שסערו בשנות 1940 התמקדו בשני עניינים: תנועת האוטובוסים בשבת וחילול השבת בקולנוע אורה, בבעלות פרטית אמנם, אך "בנוי על אדמתה של הקרן הקיימת לישראל". (הצופה, 26.12.1940).

בשנה שלאחר מכן, אסון שריפה גדע את פעילותו של קולנוע אורה. ב-25.11.1941 בשעה 2 לפנות בוקר פרצה שריפה באולם. כעבור שעות ספורות כותבה האש שהספיקה להחריב את אולם המופעים ולגרום נזק קשה למבנה. המשטרה פתחה בחקירה.

שש שנים עמד בשימומו וב-27.11.1947 נחנך הקולנוע מחדש. בעיתונות נכתב כי "ביופיו ובשכלוליו אף עלה על קולנוע אורה מאז" וכי בנוסף "לטעם הרב שהושקע בו (על-ידי האדריכל [אוסקר] שטולצר והמהנדס י. ניימן)", הוא עודכן במכשור ובמתקני הבימה וכן במכונות ההקרנה החדשות שיובאו מארה"ב. ברוח התקופה הודגש כי כל השאר, תוצרת הארץ! כך השטיח העשוי גומי, הריהוט המוקפד והאביזרים כולם (המשקיף, 27.11.1947).
מעתה כיכבה באולם נברשת ענקית בת 16 זרקורים, שהשתלשלה מגובה תקרת האולם, כמו בתאטרון רנסנס בברלין שתכנן שטולצר עם קאופמן. הנברשת המרשימה, שסימנה בעמעום אורותיה את אות הפתיחה לתחילת הסרט, עדיין חרותה בזיכרון כל מי שחווה אירועים בקולנוע אורה.

השינוי היחיד בחזות המבנה הוא תוספת כניסה מוקפת עמודים בחזית הפונה לרחוב הרצל.

מודעה, "אורה", פתיחה
מחדש, המשקוף,
24.11.1947

תמונה, אישרה הוועדה המחוזית שינוי ייעוד של קולנוע אורה והקמת מרכז מסחר
שייבנה במקומו (דוד שליט, באתר גלובס, 19.9.2002).

סקר שימור שערך האדריכל ירון גרנות בעבור הבעלים החדש, הדגיש את משמעותו של המבנה וערכיו האדריכליים (בסקר השתתפו אדריכל דני טצה ואדריכל צביקה קורן, מצוות עובדי משרד י. גרנות אדריכלים). בהמשך לכך, ניסחה ועדת השימור של עיריית חיפה את הדרישות ברוח זו: "לכלול את המבנה הנ"ל ברשימת השימור וכמו-כן לאשר את השינויים המוצעים להכשרתו לצורכי מסחר". מרכזת הוועדה המחוזית לשימור ציינה בשיחתה עם שליט כי פעולת הוועדה, "האומרת דבר והיפוכו", מהווה סימפטום לפעולתה ככלל ולחוסר המודעות לנושא השימור בחיפה. מי שכנע את היזמים לשמור על חזונו הייצוגי של המבנה, כך ציין דוד שליט, היו אדריכלי הבעלים החדש (גרנות אדריכלים), אלא שהמסקנות לגבי עתידו של פנים הבנין נאשר כאמור פתוח, בהתאם לשימושים. מאחר והמבנה באותו הזמן לא היה ברשימת השימור, התקיים משא ומתן בין מנהל יחידת השימור ובין היזם החדש לגבי היקף השימור והתוצאה משקפת הסכמה שהייתה באותו הזמן לגבי היקף העבודה והשימור. הייצוגיות של המבנה שומרה, כך גם צבעו המקורי (בהנחיית אדריכל וליד כרכבי, מנהל המחלקה לשימור ואתריות בעיריית חיפה), וכן שומר בחלקו לובי הכניסה וחדרי המדרגות, המשמשים כיום לחנות צעצועים.

האם התהליך היה מחויב המציאות ובאיזה נקודות זמן? מהו התהליך למסלול אחר ומה אפשר ללמוד מהעבר ביחס לעתיד?

מנהלת אמנותית ואוצרת: ד"ר גליה בר אור
יועץ אקדמי: פרופ' יוסי בן ארצי, אוניברסיטת חיפה
ועדת היגוי: ברכה שלע, ד"ר גליה בר אור, אסף רון, אדר' וליד כרכבי, תום אלכסנדרון
ניהול תוכן ועוזרת למנהלת האמנותית: צאלה קוטלר הדרי
צילום: אורית סימן טוב
אינסטגרם: ניר נמיר
איור מפה: איה אורבך
עיצוב: קובי לוי, סטודיו הליגה
אבישי דותן, דותן-לידגי

בתים מבנים

מייסד ואוצר: אדריכל אלון בן נון
מייסדת ומנהלת: אביבה לוינסון
אוצרים: אדריכל עומרי זילכה, קארין גל
הפקה: קארין גל, איב לוינסון
עמוד פייסבוק: מורן שמבור

בית הגפן

מנכ"ל: אסף רון
מפיק בפועל: אביחי מזרחי
הפקה: לימור שיין ומוחמד סאלם

תודות נתונה לראש העיר, ד"ר עינת קליש רותם וסגן ומ"מ ראש העיר, נחשון צוק.

האירוע התאפשר הודות ליו"ר חבר הנאמנים של אוניברסיטת חיפה מר בראד בלום ובסיוע מפעל הפיס.

תודה לפרופ' שמאי אסיף, פרופ' אלונה נצן שיפטון, ד"ר עירית כרמון-פופר, ד"ר אורין שחר, איתי קרן, אדר' אלעד הורן, דפנה זיו. תודה לכל צוות המרכז לחקר המורשת הבנויה ע"ש אבי ושרה ארונסון ולסטודנטיות דנה טאוב ואיילת ברק וכן לפרופ' עזרי טרזי.

תודה למסייעים במחקר ובתערוכה: יערה גלאור; ארכיון שיכון ובינוי; עינבר ררור לקס, מזיאון העיר; שולי ירקוני, ארכיון העיר; יגאל גרייבר ואמירה קהת, העמותה לתולדות חיפה; איתי קרן, הספרייה המרכזית, טכניון; אורה זהבי וקרן ברנר, ספריית יונס וסוראיה נזריאן, אוניברסיטת חיפה; משכן לאמנות, עין חרוד; אוסף גרשטל - משה גרשטל (צ'יקו) והמרכז לחקר המורשת הבנויה בטכניון; ניצה בן צבי, תאטרון חיפה; הדסה לוי, מכון גתה תל-אביב; טל ברמן ואור שאול, מדעסק חיפה; אברהם ומרים ברוק.

תודה לירון בנארי; פרופ' עוזי אלידע; פרופ' אורן מאירס; פרופ' דוד דה פריס, אדריכלים ירון ויעל גרנות. תודה לאדר' וליד כרכבי ועדי רויטנברג, המחלקה לשימור מבנים ואתרים, ולמחלקה לייעודי קרקע בעיריית חיפה.

תודה לתנועת דרוו ישראל, אורי אמודאי וחגיית שורצמן ועשרות המתנדבות והמתנדבים.

תודה לתנועת תארבות, עוז זלוף, נועם לוינגר, אלה ביטוב ולכל השותפות והשותפים.

תודה למשתתפי סדנת עופר ללוש: עלי בן אריה, סימה לוי, נבו גת, אביבה גרופית, יפה קורנט, תלמה נבו, משה קורנט, אדי לוי, רעי רביב, דן שומרוני, צחי גלל, ניצן הלר ותודה לניר נמיר.

תודה מיוחדת: סמי קרמאן; פני יסעור; דן לביא; ענת הר גיל; רונית נאמן; ירון הדר; ויטלי דובוב

וכן לחגי ארביב - מלון מרקט, ולחנות Twenty For Ever בבית הקרנות.

רונית שני, גלויית מחנות אבא, 2019